

MAGASINET

KITA

Kommunernes IT-Magasin

Februar 2021

ISSN 1399-7947

TEMA /

Den fleksible digitale arbejdsplads

Tidsplan for Nem-log-in og Digital Post udskydes

/ side 6

Anbefalinger fra databeskyttelsesråd skaber store udfordringer

/ side 16

16 kommuner og en region udvikler nye løsninger i fællesskab

/ side 32

Kommunale IT- og Digitaliseringsansvarlige

Analysen giver jer
overblik over:

- Jeres privilegerede konti
- Deres beskyttelsesniveau
- Hvor langt en hacker kan trænge ind via jeres privilegerede konti

Brug foranalysen til at påvise, om der er behov for at øge indsatsen, eller sikkerheden omkring de privilegerede konti er tilstrækkelig.

Kontakt Jesper Stener eller Christian Wanell fra ICY Security og book en gratis foranalyse af de privilegerede konti i din kommune.

Jesper Stener
+45 40 68 32 85
Jesper.stener@icysecurity.dk

Christian Wanell
+45 61 61 88 76
Christian.wanell@icysecurity.dk

HAR I STYR PÅ JERES PRIVILEGEREDE KONTI?

**Sådan sikrer I nemt og effektivt,
at hackere ikke får adgang**

Cyberkriminelle går målrettet efter privilegerede konti, når de vil trænge ind i kommunens infrastruktur. Derfor er det vigtigere end nogensinde, at I har styr på adgange med særlige privilegier.

Med en Privileged Access Management-løsning får I et effektivt værn mod interne og eksterne trusler, der prøver at udnytte de privilegerede konti.

Kontakt Jesper Stener eller Christian Wanell fra ICY Security og book en gratis foranalyse af de privilegerede konti i din kommune.

ICY
Security

Mere hjemmearbejde i fremtiden

Jeg er helt med på, at samfundet det seneste års tid har været præget af sygdom, død og ødelæggelser. Men i skyggen af coronaen, med hjemsendelse af medarbejdere, opgradering af den digitale infrastruktur i bred forstand, opkvalificering af kompetencer hos medarbejdere, har vi som samfund helt og aldeles ændret vores måde at arbejde sammen på, og som it-chefer at lede vores medarbejdere på.

Når vi engang kommer ud på den anden side – post corona – vil det først for alvor gå op for os, hvor store de digitale forandringer har været under coronaperioden. Temaet i Magasinet KITA handler denne gang om den fleksible, digitale arbejdsplads. Her deltager tre kommunale it-chefer fra Aarhus, Køge og Svendborg, og den enslydende melding går på, at der vil komme mere hjemmearbejde i fremtiden – helt op til en tredjedel af den normale arbejdstid – vil foregå hjemmefra i kombination med at møde frem på arbejdet. ”Ånden er ude af flasken” som den ene it-chef siger, og de ansatte har fået smag for den fleksibilitet, der ligger i at kunne løse opgaver hjemmefra og kombinere det med at arbejde sammen med andre på en arbejdsplads. Faktisk er det hele blevet mere agilt og mere effektivt som en anden it-chef siger.

To sider

Men mønten har som bekendt to sider. Det har ikke kun været godt. Det har også været hårdt for den enkelte medarbejder at arbejde så meget hjemmefra, under to nedlukningsperioder. De har følt sig isoleret og savnet sparringen med kollegaer. Andre igen har følt sig pressede, da de har skullet hjælpe børnene med skoleundervisning om dagen og har måttet arbejde om aftenen for at nå i mål med opgaverne på arbejdet.

Det har været en væsentlig ledelsesopgave at have øjnene rettet mod de hjemmegående kollegaer. Der er ikke to individer, der har de samme forudsætninger for at løse opgaver hjemmefra. Nogle elsker det. Andre har det svært med det og har følt sig isolerede.

Men der har været stor offervilje for at tackle det og at få det løst undervejs. Andre fortæller, at nogen har haft så svært ved at arbejde hjemmefra, at de har fået lov til skiftevis at møde ind på arbejdet, bare for at arbejde sammen med andre – med behørig afstand naturligvis. Det er der en del, som har benyttet sig af, som det hedder. Så digitaliseringen har skabt store forandringer i vores ellers nedlukkede samfund. Og intet bliver som det var engang, når vi åbner igen. Digitaliseringen har skabt disse omvæltninger for altid. Der er også to andre temaer som fylder på it-gangene. Det ene er cybersikkerhed, som er det område flest it-organisationer angiver har første prioritet i 2021. Et andet emne er at få data lagt op i skyen og høste de mange gevinster, der venter os. Her er der så faldet en afgørelse i EU-domstolen – Schrems II – som lige bremser kommunernes investeringer i cloudløsninger for en periode. Vi vil finde ud af, hvor lang den periode bliver. Og hvad løsningen bliver. Det er ikke ligetil. Jeg kan – lige nu – ikke se andre muligheder end, at cloud-leverandørerne sidder med nøglen til løsningen. De må sikre, at supporten ikke følger solen kloden rundt, og at de amerikanske myndigheder ikke har retskrav på de data, der ligger i amerikanske cloudtjenester. Uanset hvad er det ikke en isoleret kommunal udfordring. Det gælder faktisk alle, der behandler persondata – både offentlige og private. Ikke bare i Danmark men i hele EU. Det kalder helt og aldeles på en EU-løsning.

HOLD DIG AJOUR PÅ DINE INTEGRATIONER

Du kan holde dig opdateret på hver enkelt integration i kommunernes fælles infrastruktur - ligesom du kan tilmelde dig generelt nyt om arrangementer og infrastruktur på...

[Digitaliseringskataloget.dk/nyhedsbreve](https://digitaliseringskataloget.dk/nyhedsbreve)

KOMBIT

Kommunernes it-fællesskab

Tidsplan for Nem-log-in og Digital Post udskydes	6
SKI-aftale splitter kommunerne op i tre geografiske områder	8
"De digitale platforme findes ikke i 50.48-aftalen"	10
Stort run på ny SKI-softwareaftale	12
KL om Schrems II: "Anbefalinger fra databeskyttelsesråd giver kommunerne udfordringer	16
Henning Mortensen om Schrems II: "Særligt problematisk for amerikanske cloudleverandører"	20
Henrik Brix: Sporet ender blindt efter Schrems II	22

TEMA

Den fleksible, digitale arbejdsplads 24

Digitale samarbejdsværktøjer kan føre til manglende compliance 26

Coronakrisen har lært os at lede arbejdet på en ny måde 28

16 kommuner og en region udvikler nye løsninger i fællesskab 32

Vejdirektoratet støtter Slagelse Kommunes afgørelse i fiberkrigen 38

SKI-aftale splitter kommunerne op i tre geografiske områder

8

16 kommuner og en region udvikler nye løsninger i fællesskab

32

TEMA /
Den fleksible digitale arbejdsplads
24-31

Tidsplan for Nem-log-in og Digital Post udskydes

En justeret tidsplan for NemLog-in-projektet betyder, at den nye erhvervs-løsning, MitID Erhverv, går i luften i december 2021. Samtidig udskydes lanceringen af det nye Digital Post i fire måneder. Det går i luften i november 2021, så myndighederne får bedre tid til at forberede omstillingen under Covid19. De reviderede tidsplaner får ikke konsekvenser for borgere og virksomheder eller omfanget af myndighedernes opgave med omlægning.

Digitaliseringsstyrelsen forsikrer, at det nye Digital Post kører planmæssigt, og at leverancerne fra leverandøren følger den aftalte tidsplan. Dog er der behov for, at lanceringstidspunktet udskydes til ultimo november 2021. Frem til lanceringen vil borgere og virksomheder fortsat modtage digital post fra det offentlige i e-Boks, på borger.dk og Virk, som de plejer.

MitID Erhverv

Lanceringen af den nye erhvervs-løsning, MitID Erhverv, som er en del af NemLog-in-projektet, skubbes til december 2021. Udskydelsen her begrundes ligeledes med Covid-19 situationen hos leverandøren, Nets. Det har således været nødvendigt at udsætte planlagt opmanning, ligesom driftsmiljøer er blevet forsinket. Derudover har en række andre forhold hos Nets forsinket projektet.

Vicedirektør Adam Lebech, Digitaliseringsstyrelsen, fortæller, at det er en forsinkelse på 12 måneder i forhold til de oprindelige planer. MitID Erhverv erstatter NemID medarbejdersignatur.

NemLog-in leverer også en offentlig MitID-broker. Denne del af løsningen leveres fortsat i 2. kvartal 2021. Det betyder, at MitID kan bruges på offentlige tjenester fra MitID's go live.

Ifølge juridisk specialkonsulent Dan Bjerneboe, KL, kommer kommunerne til at forholde sig aktivt til NSIS – den nye individuelle sikkerhedsstandard – både på grund af det kommende MitID og siden hen MitID erhverv.

”Kommunerne skal kunne udstede MitID til borgere og virksomheder fra april-maj måned, mens kommunernes egen bruger- og identitetsstyring skal bygge på NSIS med start i slutningen af 2021. De kommuner, der ikke allerede har besluttet sig, skal forholde sig til, om de vil have egen IdP, hvor de selv kan udstede medarbejdersignatur eller bruge NemLog-ins IdP,” siger Dan Bjerneboe. Forsinkelsen har ingen umiddelbare konsekvenser for den enkelte bruger, da NemID medarbejdersignatur bliver holdt kørende, indtil overgangen til MitID Erhverv er gennemført.

Under en pilotfase i december 2021 vil de første virksomheder tage MitID Erhverv i brug. Derefter overgår de øvrige myndigheder, virksomheder og foreninger til den nye løsning i løbet af de efterfølgende måneder.

Med den nye løsning bliver det bl.a. nemmere at administrere medarbejderidentiteter og brugerrettigheder, fordi alt er samlet ét sted. KL gennemfører en spørgeskemaundersøgelse blandt kommunerne om implementering af NSIS, der er ved at være afsluttet nu. Den vil føre til en række anbefalinger i løbet af februar måned.

Dan Bjerneboe fortæller, at KL arrangerer nogle praktiske webinarer/workshops umiddelbart herefter.

Det en forsinkelse på 12 måneder i forhold til de oprindelige planer. MitID Erhverv erstatter NemID medarbejdersignatur.

Vicedirektør Adam Lebech, Digitaliseringsstyrelsen:

FÅ EFFEKTIV STYRING AF DIN KOMMUNES EJENDOMS- PORTEFØLJE

Med KMD MainManager får du mulighed for at

- digitalisere dit bygningsarkiv og få et bedre overblik over bygninger
- digitalisere rutinerne omkring bygningssyn og få et bedre overblik over vedligeholdelsesbehovet
- digitalisere og optimere drifts- og vedligeholdelsesprocesserne og få mulighed for en mere effektiv prioritering

Vil du vide mere? Kontakt:

Peter Vestergaard
Lead Product Manager
Direkte +45 4460 7596
Mobil +45 2524 7596

Læs mere på: kmd.dk/teknik&miljø

SKI-aftale splitter kommunerne op i tre geografiske områder

SKI deler kommunerne op i tre selvstændige delaftaler i den nye 50.48 tele- og dataaftale, som 83 kommuner har tilmeldt sig. Det betyder, at den nye 50.48 kommer til at bestå af fem delaftaler – en for staten – tre for kommunerne og en for internet til offentlige hjemmearbejdspladser.

Den ny firårige 50.48 tele- og dataaftale går i drift 1. januar 2022. Aftalen dækker 83 kommuners og statens indkøb af tele- og dataydelser, og internetforbindelser til hjemmearbejdspladser. I dag består 50.48 af to aftaler – en for staten og en for kommunerne. Den nye aftale vil bestå af fem delaftaler. Aftalen skønnes at have en samlet værdi på 1,4 mia. kr. over fire år.

Kontraktansvarlig Sisse Thorsbjerg, SKI: ”Aftalen har stor økonomisk værdi. Samtidig er markedet for telefoni og data præget af få, store spillere. For at sikre størst mulig konkurrence har vi derfor valgt at dele aftalen op i fem delaftaler. En for staten – tre geografisk afgrænsede for kommunerne – og en for internet til hjemmearbejdspladser. Sidstnævnte delaftale for hjemmearbejdspladser er i dag omfattet af 50.47. Men den vil blive nedlagt og være en del af 50.48 fremover”.

Kommunerne bliver som sagt delt op i tre geografiske områder af konkurrencemæssige hensyn. En aftale for Nord- og Midtjylland. En for Syddanmark og Sjælland. Og en for Hovedstaden. I den nuværende 50.48-aftale fra 2018 vandt TDC både staten og 80 kommuner.

”I nogle områder er nogle leverandører meget stærke. Derfor har vi splittet kommunerne op i tre områder, så kommunerne i området får den leverandør, der afgiver det stærkeste tilbud netop der. Det bliver sådan, at hvert område bliver tildelt en hovedleverandør og mulighed for to standby-leverandører for hvert område. Med denne aftale åbner

vi op for konkurrencen og for bedre dækning i de enkelte områder,” siger Sisse Thorsbjerg.

Dækningsgraden 98,5 pct.

Der er skruet 0,5 pct. op for dækningsgraden for staten i forhold til tidligere. Kravet i den nye 50.48 er et generelt udendørs dækningskrav på 98,5 pct. Samtidig er der stillet særskilte krav til områdedækning samt indendørs- og udendørs lokationsdækning, hvor kommunerne har kunnet indmelde alle de lokationer, de ønsker udendørsdækning på. Herudover har de kunnet vælge en lokation, der skal være garanteret indendørsdækning på samt 10 prioriterede lokationer, hvor de ønsker garanteret indendørsdækning.

Hvis der er områder, hvor leverandøren ikke kan levere dækning, vil der være mulighed for at benytte en såkaldt standby-leverandør, som et supplement til hovedleverandøren. Standby-leverandøren kan fx anvendes ved manglende dækning fra hovedleverandøren.

”Alle offentlige organisationer kunne melde en række lokationer ind, da de tilsluttede sig aftalen. De offentlige organisationer kunne både angive et koordinat for områdedækning og adresser på lokationer, hvor der ønskes udendørs- og indendørsdækning. Heraf kunne de så udvælge 10 lokationer, hvor der skulle prioriteres indendørs dækning,” siger Sisse Thorsbjerg.

Ifølge Sisse Thorsbjerg er det typisk lokationer med mange medarbejdere, eksempelvis rådhus,

I nogle områder er nogle leverandører meget stærke. Derfor har vi splittet kommunerne op i tre områder, så kommunerne i området får den leverandør, der afgiver det stærkeste tilbud netop der. Det bliver sådan, at hvert område bliver tildelt en hovedleverandør og mulighed for to standby-leverandører for hvert område. Med denne aftale åbner vi op for konkurrencen og for bedre dækning i de enkelte områder.

Sisse Thorsbjerg, kontraktansvarlig, SKI

administrationscentre og omsorgscentre, der prioriteres til lokationer med indendørs dækning.

Det er tredje gang, at SKI udbyder det offentlige tele- og dataydelser på den forpligtende 50.48 aftale. I det første udbud i 2014 var der 67 kommuner med. I 2018 steg det til 80 kommuner. Og i 2022 har 83 kommuner som nævnt valgt aftalen til.

Den kommende 50.48-aftale for tele og data kommer til at minde om den eksisterende aftale på området i forhold til sortiment, anvendelighed og dækningskrav, da kunderne og markedet har udtrykt tilfredshed med den eksisterende aftale.

Udbudsmaterialet er publiceret i begyndelsen af februar.

«««

Udvælgelseskriterier

På delaftale 1-4 vil tildeling af rammeaftalerne ske på grundlag af "bedste forhold mellem pris og kvalitet", hvor "Pris" vægter 60 pct. mens "Kvalitet" vægter 40 pct. På delaftale 5 foretages tildeling på grundlag af pris.

- Delaftale 1 – Tele og data, Staten
- Delaftale 2 – Tele og data, Nord- og Midtjylland
- Delaftale 3 – Tele og data, Syddanmark og Sjælland
- Delaftale 4 – Tele og data, Hovedstaden
- Delaftale 5 – Internetforbindelser (kablet)

For at sikre fair konkurrence om offentlige kunders adgang til 5G inden for de kommende år har SKI set sig nødsaget til at annullere det igangværende udbud af 02.08 Tele og data. Aftalen vil efter planen blive genudbudt den 20. marts 2021. "Det er særligt kravet til 5G, der gør, at vi ser os nødsaget til at justere udbudsmaterialet," siger udbudsdirektør i SKI, Christian Lunding.

SKI har dermed valgt at annullere og genudbyde 02.08 Tele og data, som ellers havde tilbudsfrist den 8. februar. Annulleringen sker, da kravene til 5G ikke har vist sig at fungere i et marked, hvor der er stor forskel på, hvor langt de potentielle leverandører er med udrulningen af 5G.

DTU-professor Lars Dittmann:

”De digitale platforme findes ikke i 50.48-aftalen”

Professor Lars Dittmann, DTU, er ude med riven efter udbudsmaterialet i SKI's nye tele- og data aftale 50.48, som 83 kommuner og staten vil købe ind på de næste fire år. ”Materialet forholder sig slet ikke til datakvaliteten på de nye digitale platforme,” siger Lars Dittmann.

I SKI's udbudsmateriale til den nye Tele- og dataaftale 50.48 bliver operatørerne mødt med et krav om en dækningsgrad på 98,5 pct. Men det er, ifølge DTU-professor Lars Dittmann, slet ikke tilstrækkeligt, da dækningskravet kun forholder sig til geografien i dækningen og ikke til kapaciteten i den digitale infrastruktur. «Kvalitetskravene er ikke særlig godt beskrevet i udbudsmaterialet. Aftalen, 50.48, som 83 kommuner og staten vil købe ind på fra 2022, handler jo ikke kun om at finde leverandører, der kan levere et telekredsløb i et geografisk område for at sikre dækningen. Det kan de alle. Men udbuddet burde i nok så høj grad handle om de digitale platforme til datakommunikation, internethastigheder, videomøder og onlinemøder. Kravene til de platforme findes ikke i materialet. I dag er det ikke nok at kunne ringe op og få hul igennem til en samtale. Du skal også have tilstrækkelig kapacitet for at kunne gennemføre et virtuelt online møde,” siger Lars Dittmann. Pandemien har sat spot på statens, kommunernes og virksomhedernes digitale infrastruktur. Især når så mange medarbejdere på grund af restriktioner er sendt hjem og arbejder hjemmefra. Derfor kritiserer Lars Dittmann ligeledes ”dækningskravene, som bygger på udendørs dækning”. ”Operatørerne lover ikke indendørs dækning. I store virksomheder og institutioner sørger man selv for indendørs dækning, da man tager det med i forbindelse med byggerier og ombygninger. Men i mindre organisationer og i ældre byggerier, kan det være håbløst at få indendørsdækningen med. Derfor er jeg kritisk over for, at kravene til indendørsdækningen ikke er beskrevet præcist nok i udbudsmaterialet,” siger Lars Dittmann.

Kapaciteten

Alle, som har en smartphone, kender de fem lodrette bjælker øverst på skærmen. De viser dækningsgraden. Men lys i de fem bjælker er ikke en garanti for god samtalekvalitet. Bjælkerne er alene et udtryk for signal/støj forhold. ”En god samtalekvalitet handler om tilstrækkelig kapacitet – hvor mange positioner og master – der er i nærheden. Det er ikke nok i dag at kunne ringe op fra en 2G- eller en LTE-forbindelse. Når du åbner en applikation på din smartphone til datakommunikation, eller til et videomøde, kræver det, at der er hul igennem med tilstrækkelig kapacitet. Der er et stort behov over alt for andet end at kunne ringe op. Udbudsmaterialet bærer præg af, at man ikke ved, hvad man beder operatørerne om og så får man måske heller ikke det, man tror man får. Det er kritisk,” siger Lars Dittmann. Han tilføjer, at når der er mere fokus på pris (60 pct. red.) og min-

dre fokus på kvalitet (40 pct. red.), kan det sagtens være, det ender billigt, men det hjælper ikke, det er billigt, hvis du ikke får det, du har brug for. ”Det risikerer at blive laveste fællesnævner,” siger han. ”Hvis vi snakker dækningsgrad, skal alle leverandører kunne dække hele landet. Det er alle operatører på det danske marked stort set lige gode til. Det andet er kapaciteten. Det er antallet af mastepositioner, der afgør kapaciteten og hvor mange samtidige brugere der kan være på. Jeg kan ikke læse mig til i udbudsmaterialet, at der stilles krav om tilstrækkelig båndbredde. Det betyder, at du altid kan komme på nettet, men du kender bare ikke hastigheden på samtalen.”

Problemet er, ifølge Lars Dittmann, at der måles på signal/støj forhold ligesom i de gode gamle dage. ”På DTU, hvor jeg selv sidder, er signal/støj forholdet (de lodrette bjælker red.) fint inden døre. Går jeg ned i kælderen, har jeg det samme signal/støj forhold, men samtalekvaliteten får her en forsinkelse på mellem 500 og 700 millisekunder, hvilket er stærkt generende. Det er helt uacceptabelt, hvis det skal bruges professionelt – eksempelvis til et møde eller undervisning.”

”Med dækningsgraden sikrer man sig mod pakketab, men ikke mod forsinkelser i samtalen. Man måler kvalitet ligesom i de gode gamle 2G dage. Man har ikke helt forstået den store forandring af tele- og datakommunikationens betydning for sammenhængskraften i vores samfund. Desværre,” siger Lars Dittmann.

<<<

” Udbuddet burde i nok så høj grad handle om de digitale platforme til datakommunikation, internethastigheder, videomøder og onlinemøder. Kravene til de platforme findes ikke i materialet. I dag er det ikke nok at kunne ringe op og få hul igennem til en samtale. Du skal også have tilstrækkelig kapacitet for at kunne gennemføre et virtuelt online møde

Lars Dittmann, professor, DTU

#offdig

OffDig 2021

Danmarks største konference og online univers med virtuelle events og inspirerende fagligt indhold om offentlig digitalisering.

Vi ses på offdig.dk hele året og i Aarhus den 6. – 7. september 2021.

Pr. 12 januar 2021 er der 67 leverandører optaget på den nye SKI-softwareaftale 02.06. "Der er meget stor interesse for softwareaftalen og for første gang i SKI's historie kan kunderne købe direkte fra de store softwareproducenter på aftalen," siger IT-forretningsudvikler Leon K. Johansen, SKI.

Stort run på ny SKI-softwareaftale

Med den ny softwareaftale fra SKI – 02.06 – introducerer SKI det "dynamiske indkøbssystem" som erstatning for den nuværende rammeaftale. Dermed gennemgår offentlige kunders softwareindkøb gennem SKI et hamskifte. Aftalen træder i kraft 28. marts 2021. 02.06 hedder SKI's rammeaftale, der omfatter al standardsoftware, og som anvendes af en stor del af de offentlige kunder. Det er statslige kunder, regioner, kommuner, universiteter m.fl., der alle kan købe software af de leverandører, der er på aftalen. Økonomisk er det en megastor aftale. "Det er en af de aftaler, der omsætter mest i SKI-sammenhæng," siger Leon K. Johansen.

"Med den nye 02.06 erstatter vi rammeaftalen med et såkaldt dynamisk indkøbssystem. På en almindelig rammeaftale gennemfører SKI et udbud. De leverandører, der afgiver de bedste tilbud, kvalificerer sig til en plads på rammeaftalen. Dem kan kunderne så købe ind på de næste fire år," siger Leon K. Johansen. Rammeaftaler er blevet mødt med kritik fra især små og mellemstore leverandører, som mener, de "fryser" markedet i en lang periode. Med det nye dynamiske indkøbssystem bliver der ifølge SKI bedre plads til både små og store leverandører.

10 dage for at komme med på aftalen

En stor forskel på den nye softwareaftale og den eksisterende er, at leverandørerne løbende kan komme på aftalen.

"Med et dynamisk indkøbssystem kan nye leverandører, store som små, løbende komme på aftalen. Leverandørerne skal opfylde nogle få, foruddefinerede betingelser og kan så søge om at komme med på aftalen. Vi svarer typisk på leverandørens ansøgning inden for 10 dage. Da vi for fire år siden udbød 02.06 som traditionel rammeaftale, kom Oracle eksempelvis ikke med på softwareaftalen og var således lukket ude. Med det nye indkøbssystem vil softwarevirksomheder løbende kunne ansøge om at komme med, også efter systemet er gået i drift, med hele deres produktsortiment af standardsoftware," siger Leon K. Johansen.

En leverandør kan blive optaget i systemet i løbet af 10 dage. Derfor har SKI store forventninger til aftalen, da den åbner op for udenlandske softwareleverandører kan optages på aftalen.

Hvis en kommune ønsker at indgå kontrakt med et udenlandsk softwarehus, kan kommunen søge om at få softwareleverandøren optaget på aftalen.

Giver håndsprit sikker IT?

Håndsprit, nys i ærmet og afstand er blevet sådan, vi passer på hinanden, men sikkerhed er meget mere

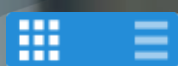
For når en typisk hverdag for sosu-assistenten byder på 12 hjemmebesøg, sagsbehandleren i jobcentret afholder videosamtaler fra dagligstuen, og alle skolelærerne underviser online, så bliver sikker og tilgængelig IT meget centralt.

Conscia opkøber Credocom og øger fokus på en sikker digital infrastruktur

Credocom bliver en del af Conscia, og sammen sørger vi for, at I får Danmarks sikreste digitale infrastruktur. Vi arbejder med at drive og sikre det digitale vejnet i mange kommuner, så medarbejderne kan arbejde hjemmefra, på farten og på deres arbejdsplads – nemt og sikkert.

809 KUNDER

18209 SWITCHES

2375 FIREWALLS

37517 ACCESSPUNKTER

ISO 27001 CERTIFICERET

IT får hjulene i Danmark til at dreje rundt

Sammen med det kommunale Danmark leverer vi samfundskritisk infrastruktur indenfor netværk, datacenter, mobility og cloud, der sikrer, at hjulene i Danmark kan blive ved med at dreje under Corona-krisen. Selvfølgelig godt hjulpet på vej af håndsprit, nys i ærmet og god afstand.

www.conscia.dk

conscia

Listen med de optagne leverandører:

- 2C Networks ApS
- Accenture A/S
- Alucaiter
- Atos IT Solutions and Services
- Axpoint A/S
- Beru ApS
- Businessmann A/S
- Cenvation A/S
- CGI Danmark A/S
- Clever Choice ApS
- Colibo A/S
- COMM2IG A/S
- Computopic
- Crayon A/S
- Deloitte Statsaut. Rev. selskab
- Devoteam Mgt Consulting A/S
- Dubex A/S
- Dwarf A/S
- Døgndata ApS
- EazyProject A/S
- EG A/S
- Emento A/S
- FlowIT A/S
- Formpipe Software A/S
- Framework Digital A/S
- Faarup og Partners
- Globeteam
- Green Meadow Sales Nordic ApS
- IBM Danmark ApS
- Intergaph Danmark A/S
- itelligence A/S
- KeyCore
- Klartboard ApS
- KMD A/S
- Lector ApS
- Liga ApS
- Lytzen IT A/S
- Max Manus A/S
- Microsoft Ireland Limited
- Miracle42 A/S • Miralix
- Monsalta ApS
- Motus A/S
- Musskema.dk
- Netcompany A/S
- Netteam Technology
- Nixu A/S
- Nobly A/S
- Orbit Online A/S
- PDC A/S
- PeopleNet A/S
- PricewaterhouseCoopers
- Progressive A/S
- Puzzel A/S
- SAS Institute A/S
- ScanSolutions
- Schultz
- Sirenia ApS
- Subit
- Systematic A/S
- Tieto Danmark A/S
- TIMEmSYSTEM
- TOPdelsk Danmark A/S
- Trifork Public A/S
- Trifork Smart Enterprise A/S
- Varbi AB
- Wingmen Solutions A/S

Med et dynamisk indkøbssystem kan nye leverandører løbende komme på aftalen. Leverandørerne skal opfylde nogle få, foruddefinerede betingelser og kan så søge om at komme med på aftalen. Vi svarer typisk på leverandørens ansøgning inden for 10 dage. IT-forretningsudvikler Leon K. Johansen, SKI

Leon K. Johansen fortæller, at SKI har igangsat arbejdet med på sigt at gøre det dynamiske indkøbssystem lettere at anvende for kunderne, så tildelingsprocessen bliver mere smidig ude i kommunerne. Men forandringerne ved dette skifte fra rammeaftale til dynamisk indkøbssystem vil i første omgang være størst for leverandørerne.

Leverandøren sender som sagt en ansøgning til SKI om at blive optaget. Der skal opfyldes nogle formelle krav og dokumentation for referencer. Når det er opfyldt, er der ikke nogen begrænsninger for, hvor mange leverandører, der kan komme med på systemet.

”En anden forskel er, at der ikke er noget varekatalog i et dynamisk indkøbssystem. Kunderne beskriver deres behov for software, og sender det frem til relevante leverandører. Leverandørerne kan så returnere deres tilbud til kunderne. Så i stedet for, at kunderne køber ind på et varekatalog, skal leverandøren byde ind med det bedste produkt, de har til den bedste pris på selve dagen.

Som nævnt har der været run på den ny softwareaftale. SKI fortæller, at to ud af tre af de leverandører, der er optaget i systemet, har

under 50 ansatte.

Marts 2021

Den ny softwareaftale 02.06 forventes klar i slutningen af marts 2021, hvor den gamle aftale udløber. SKI har den 13. januar 2021 igen åbnet for optag af nye leverandører på aftalen. Det er standardsoftware, der er med på aftalen, samt rådgivning og implementering og support.

Indkøbssystemet har to kategorier: Den første anvendes, hvis kunden alene har behov for at evaluere på pris. Den anden kategori kan anvendes, hvis der er behov for at vurdere både pris og kvalitet af de tilbud, kunden får. Leon K. Johansen: ”Når vi er i luften med 02.06 Standardsoftware, har vi et godt fundament for SKI-aftalen 50.49 Standardsoftware. Det er den rammeaftale, der kaldes for ”Microsoft-aftalen”, og som omfatter salg af Microsoft software til 66 kommuner. Der vil også være Microsoft-produkter på 02.06, som alle offentlige kunder kan anvende. I 2021 udvikler vi en ny 50.49 Standardsoftware (til start marts 2022 red.). Den forudsætter, at vi har den nye 02.06 på plads. Så det er en aftale i to tempi.”

<<<

Ny kube til DUBU 3.0 giver bedre overblik

Næstved Kommune har fået et strategisk indblik i området for udsatte børn og unge med ny rapporteringskube.

Fujitsus rapporteringskube, der er skræddersyet til DUBU 3.0, har givet Næstved Kommune et langt større overblik over sagsbehandling og tendenser på området for udsatte børn og unge.

Fordele for kommune og borger

- Bedre rapporteringsmuligheder på sagsbehandlerniveau.
- Altid aktuelle data tilgængelige.
- Fælles referencegrundlag, der kan sikre kvalificeret dialog mellem de forskellige dele af organisationen. Fra sagsbehandler til topledelse.
- Indblik i tendenser og dermed mulighed for proaktiv indsats.
- Øget fokus på sammenhænge mellem kvalitet og omkostning.
- Bedre overblik over lovoverholdelse.
- Understøtter Trivselslinealen.

I Næstved Kommune bruger man den fællesoffentlige it-løsning DUBU (Digitalisering - Udsatte Børn og Unge) til at sikre sammenhæng og kvalitet i sagsbehandlingen på området for udsatte børn og unge.

Med Fujitsus nye rapporteringskube til DUBU 3.0 kan kommunen i endnu højere grad sikre, at man kan følge op på og leve op til de stadigt stigende krav til både sagsbehandling og dokumentation på området.

Kuben er udarbejdet i et tæt samarbejde med Næstved Kommune, Jammerbugt Kommune og Herning Kommune, og det forhold gør, at Fujitsus løsning er skræddersyet til virkelighedens sagsbehandling og til at få det maksimale ud af de registrerede data.

"Med den nye kube kan vi trække data ud, sammensætte disse som vi ønsker og skabe et klart overblik både til den enkelte sagsbehandler og til ledelsen."

- Thomas Carlsen, Centerchef for Center for Børn og Unge, Næstved Kommune

Det nye værktøj har givet kommunen et bedre overblik over tendenser og sammenfald og dermed et styrket grundlag for at reagere. Fujitsus kube har i særlig grad vist sit værd, da corona-pandemien brød ud.

"Vores sagsbehandlere registrerer alt fra de underretninger, vi modtager om et barns trivsel, til de initiativer, vi sætter i gang, i DUBU 3.0. Mens daginstitutioner og skoler har været lukket, er indberetningerne om mistrivsel faldet voldsomt. Det har vi hurtigt kunnet registrere og dermed også, så vidt muligt, kunnet reagere på," siger Thomas Carlsen fra Næstved Kommune.

FUJITSU

Shaping tomorrow with you

KL om Schrems II:

”Anbefalinger fra databeskyttelsesråd giver kommunerne udfordringer”

Anbefalingerne fra det Europæiske Databeskyttelsesråd (EDPB) af 12. november 2020, som er formuleret efter EU-domstolens Schrems II afgørelse i juli 2020, giver store udfordringer og anledning til bekymring, i følge kommunernes interesseorganisation, KL.

Med Schrems II-dommen fra 16. juli 2020 er kommunerne blevet pålagt at foretage en vurdering af tredjelændenes databeskyttelsesniveau, herunder landenes lovgivning på området. Det er et krav, hvis kommunerne anvender EU-Kommissionens standardkontrakter som overførselsgrundlag for overførsel af persondata til tredjelande, f.eks. ved brug af cloud-løsninger. Kravet fremgår af anbefalingerne fra EDPB, som blev publiceret den 12. november.

KL har sendt et høringssvar til EDPB den anden vej, og her giver KL udtryk for, at EU-Kommissionen bør foretage denne vurdering på vegne af medlemslandene i stedet for at overlade den opgave til kommunerne samt pege på, hvilke kompenserende foranstaltninger, vurderingen af de enkelte tredjelande medfører. Alternativt bør opgaven løses af leverandørerne. Sådan skriver KL i et høringssvar til EDPB den 21. december 2020.

Fortsat uafklaret

Efter EU-domstolens Schrems II afgørelse den 16. juli 2020, er det uklart, hvordan kommunerne, som dataansvarlige myndigheder skal forholde sig i forhold til persondataoverførsler til tredjelande. Og hvad der er nok så slemt. Der er ikke umiddelbart udsigt til en hurtig afklaring, al den stund at EDPB - som er sammenslutningen af de europæiske datatilsyn - har udarbejdet anbefalinger, som ifølge KL, ikke giver den nødvendige hjælp.

"Desværre ser KL ikke, at anbefalingerne i tilstrækkelig grad giver kommunerne den fornødne hjælp," skriver KL i et brev til alle landets kommuner, som it-chefer, databeskyttelsesrådgivere og informationssikkerhedsmedarbejdere har modtaget den 14. januar 2021.

Chefkonsulent og jurist Pernille Jørgensen, KL: "Anbefalingerne fra EDPB om essentielle garantier giver ikke tilstrækkelig konkret hjælp til, hvordan man skal gribe opgaven an med at udføre de vurderinger af tredjelande, som Schrems II-dommen stiller krav om. En opgave, som KL i øvrigt ikke mener, at den enkelte kommune bør være pålagt at udføre."

Pernille Jørgensen understreger ligeledes, at det ene sæt af de udsendte anbefalinger fra EDPB, anbefalingerne om supplerende foranstaltninger, ikke på nuværende tidspunkt er vedtaget. Og at der er kommet over 200 høringssvar til EDPB's anbefalinger. Derfor skriver KL til kommunerne, at de fortsat skal forholde sig afventende til EDPB's anbefalinger, indtil anbefalingerne er endeligt vedtaget.

"Vi ser desuden, at anbefalingerne om supplerende foranstaltninger ikke giver kommunerne nogle valgmuligheder. F.eks. er det overhovedet ikke muligt at overføre data til USA via en cloud-løsning, hvis data behandles i "klar tekst", hvad de oftest gør. Fleksibiliteten i GDPR-forordningens risikobaserede tilgang kan vi slet ikke genfinde i disse anbefalinger. Selvom anbefalingerne lægger op til, at man som dataansvarlig skal vælge "de mest effektive" supplerende foranstaltninger."

Dilemmaet

Det sætter landets kommuner, myndigheder og private virksomheder i en alvorlig klemme, da Schrems II dommen har underkendt "Privacy Shield" som overførselsgrundlag for personoplysninger mellem Europa og tredjelande, herunder USA. Derfor afventer alle de endelige anbefalinger fra EDPB. Og KL's kommentarer til anbefalingerne viser, at der er et stykke vej endnu for at sikre dataoverførselsgrundlaget i det virkelige liv.

EU-domstolen underkender som sagt "Privacy Shield" som overførselsgrundlag, men godkender EU's Standardkontraktbestemmelser (SCC). Det betyder, at en dansk kommune ud over en databehandlaftale med sin leverandør skal indgå en standardkontrakt med leverandøren for at have et lovligt overførselsgrundlag for overførsler af data til tredjelande. Og standardkontraktbestemmelserne skal supple-

Schrems II kort fortalt:

Schrems II-dommen fra EU-domstolen 16. juli har rejst mange spørgsmål om mulighederne for at overføre personoplysninger til lande uden for EU ved hjælp af cloud-løsninger.

Dommen fra 16. Juli 2020 erklærer det hidtidige Privacy Shield overførselsgrundlag, som har været anvendt ved dataoverførsler til USA, for ugyldigt.

Samtidig stiller dommen krav om, at hvis man anvender EU-Kommissionens standardkontrakter (SCC) som overførselsgrundlag, skal man vurdere niveauet af databeskyttelse i det tredjeland, som modtager data.

Hvis databeskyttelsen ikke er god nok i modtagerlandet – eksempelvis Indien – skal kommunen aftale yderligere kompenserende foranstaltninger med databehandleren.

Hvis det ikke er muligt at indgå aftaler om de supplerende foranstaltninger, må der ikke overføres data til tredjelande, herunder USA.

KL har informeret om indholdet af dommen på KL's hjemmeside og har udsendt et informationsbrev til kommunerne den 14. januar. KL har desuden den 22. januar offentliggjort konkrete anbefalinger til tredjelandsoverførsler til kommunerne på www.kl.dk.

” Vi ser desuden, anbefalingerne om supplerende foranstaltninger ikke giver kommunerne nogle valgmuligheder. F.eks. er det overhovedet ikke muligt at overføre data til USA via en cloud-løsning, hvis data behandles i ”klar tekst”, hvad de oftest gør. Flexibiliteten i GDPR-forordningens risikobaserede tilgang kan vi slet ikke genfinde i disse anbefalinger. Selvom anbefalingerne lægger op til, at man som dataansvarlig skal vælge ”de mest effektive” supplerende foranstaltninger. ” Pernille Jørgensen.

res med kompenserende foranstaltninger, hvis vurderingen af tredjelændene viser, at der er tale om ”usikre tredjelande”.

Ved tredjelande godkendt af EU-Kommissionen, de såkaldt ”godkendte tredjelande”, Uruguay, Israel og Argentina, er der dog ikke behov for hverken standardkontraktbestemmelserne eller supplerende foranstaltninger.

Ved dataoverførsler til de usikre tredjelande er det ikke nok med databehandleraftaler og standardkontraktbestemmelser – her skal der suppleres med kompenserende foranstaltninger. Det er præcis i det område usikkerheden opstår, da EDPB reelt siger, at hvis kommunerne benytter cloudservices må data ikke optræde i klar tekst. Derved udelukker EDPB, at myndighederne bruger cloudservices som datatransportør til usikre tredjelande, herunder USA.

KL har fremsendt et høringssvar den 21. december 2020 til EDPB:

”Når det kommer til at sikre databehandlingen, giver GDPR masser af fleksibilitet for den dataansvarlige (og databehandleren) til at vælge passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger. KL er derfor overrasket over, at de supplerende foranstaltninger præsenteret i Bilag 2 i udkastet til anbefalinger ikke giver plads til fleksibilitet og i stedet stiller strengere krav til databehandlingen, f.eks. stærk kryptering og fejlfri implementeret krypteringsalgoritme”.

”Især use case 6 i udkastet giver anledning til bekymring, da næsten alle cloud tjenester, der bruges af de danske kommuner, kræver adgang til data i klar tekst. Som en konsekvens af use case 6, vil det ikke længere være muligt at overføre data i klar tekst via cloud tjenester til tredjelande, der kræver supplerende foranstaltninger”.

”I deres nuværende form vil disse nye obligatoriske krav og forbud have store økonomiske konsekvenser for de danske kommuner, ca. anslået 55 millioner euro. (400 mio. kr. red.)” skriver KL til EDPB den 21. december 2020.

”Vores endelige opfordring til kommunerne er, at de skal afvente den endelige udgave af anbefalingerne fra EDPB før, de eventuelt begynder at forhandle med deres leverandører om placeringen af data. De økonomiske konsekvenser alene gør, at vi bliver nødt til at have ”fast grund under fødderne”. Men man kan godt gå i gang med at få overblik over sine tredjelandsoverførsler, få indgået de nødvendige standardkontraktbestemmelser, hvis man før anvendte Privacy Shield som overførselsgrundlag, og gå i dialog med sine leverandører om deres vurdering af databeskyttelsesniveauet i de tredjelande, de anvender. Det skriver vi mere om i vores anbefalinger til kommunerne på vores hjemmeside, siger Pernille Jørgensen.

»»»

NOVAX HOSTING

EN SIKKER OG NEM LØSNING

NOVAX HOSTING GIVER JER:

- Nyeste datacenterteknologi fra HP.
- HP Allflash storage.
- Effektiv infrastruktur fra Juniper.
- Redundans på alle vigtige processer.
- To datacentre i Danmark, der ligger mere end 5 km og mindre end 10 km fra hinanden.
- En primær backup bliver placeret i datacentret, mens en sekundær backup er placeret på en anden lokation mere end 5 km væk.
- Dedikeret redundant gigabit-fiberlinje.
- Ingen tidskrævende og besværlig planlægning.
- 100 % sikker og krypteret TLS-forbindelse.
- Drift, vedligehold og monitorering af løsningen.
- Databehandleraftale lever op til Databeskyttelseslovgivningen.

**PRØV
NOVAX HOSTING
GRATIS I 1 MÅNED**

Kontakt os og hør mere på
ot@novax.dk / 87 424 453 eller
sunm@novax.dk / 92 151 007.

novax.dk/kommunalhosting

NOVAX
IT-LØSNINGER TIL SUNDHEDSSEKTOREN

Henning Mortensen om Schrems II:

”Særligt problematisk for amerikanske cloudleverandører”

Schrems II dommen og de efterfølgende anbefalinger fra det Europæiske Databeskyttelsesråd, EDPB, gør det særligt problematisk for kommuner og virksomheder at bruge amerikanske cloudleverandører til overførsel af persondata fra EU-lande til lande uden for EU.

Det siger bestyrelsesformand i Rådet for Digital sikkerhed, Henning Mortensen, der er CISO og CPO ved Brødrene A & O Johansen og som gennemgår Schrems II dommen og anbefalingerne fra EDPB. Den 16. juli 2020 traf EU-domstolen Schrems II afgørelsen, der erklærede ”Privacy Shield” for ugyldigt som dataoverførselsgrundlag af persondata fra EU-lande til USA. Standard kontrakterne (SCC) blev kendt gyldige som overførselsgrundlag, men med en række krav om, at de ikke kan bruges ukritisk, men skal ledsages af en vurdering af sikkerheden i det tredjeland, som modtager data og eventuelt med supplerende foranstaltninger, hvis tredjelandet anses for at være usikkert.

USA usikkert tredjeland

En del af EU-domstolens afgørelse slog også fast, at USA måtte opfattes som et usikkert tredjeland, da der fortsat er masseovervågning i henhold til FISA 702. Domstolen vurderer, at USA ikke opfylder de essentielle garantier for persondat beskyttelse.

Kort tid efter afgørelsen – den 12. november 2020 – siger EDPB – det europæiske databeskyttelsesråd – at dommen er interessant, og at de gerne vil sende en række anbefalinger til, hvordan dommen skal omsættes i praksis.

Henning Mortensen: ”EDPB kommer med nogle kommentarer til, hvordan de synes, man bør gøre det i praksis. De vil også gerne kommentere, hvad det er for nogle supplerende foranstaltninger man kan forestille sig at iværksætte for at løse problemerne med dataoverførsler til usikre tredjelande efter at Privacy Shield er dømt ude”.

Use case 6: særligt problematisk

I EDPB’s anbefalinger af 12. november 2020 opregner Databeskyttelsesrådet en række scenarier. Det er især Use case 6, der, ifølge Henning Mortensen, er udfordrende for kommuner og private virksomheder:

Henning Mortensen: ”Overførsel til cloudtjenesteudbydere eller tilsvarende udbydere, der kræver adgang til data i klar tekst, dér foreslår EDPB sig ikke, at der findes tekniske foranstaltninger, som sammen med de supplerende foranstaltninger kan give en essentiel beskyttelse af data, der er ækvivalent med GDPR.”

”Det er særligt problematisk, da der mig bekendt ikke er cloudtjenester, der fungerer sådan, at data er krypterede hele vejen fra de forlader terminalen og til de ligger nede i databasen. Det er sådan, at når transportkrypteringen brydes og omsættes til lagring i databa-

sen, da vil data typisk være i klar tekst. Anbefalingen i Use case 6 fra EDBP udgør et stort problem, da det gør det ulovligt at bruge cloudtjenester.”

Use case 6 er, ifølge Henning Mortensen, sagens kerne.

”Vi bliver først rigtig meget klogere, når der bliver afgjort sager efter EU-domstolens afgørelse. Vil de afgørelser gå længere end EU-domstolens dom?” spørger Henning Mortensen.

Max Schrems 101 sager

Som opfølgning på dommen ved EU-domstolen har Max Schrems, gennem organisationen NOYB (my privacy is None Of Your Business) anlagt 101 sager om dataoverførsler ved alle de forskellige europæiske datatilsyn. Max Schrems har ønsket, at Schrems II-afgørelsen skulle få praktisk virkning.

Med de nye anbefalinger fra EDPB ”må det antages, at der i det mindste, når høringsfristen er udløbet, kan træffes afgørelse i disse sager, og dermed vil foreligge en betydelig mængde af praksis på, under hvilke omstændigheder, der kan ske lovlige tredjelandsoverførsler til USA. For de dataansvarlige er det værd at vente, til vi ser, om der sker væsentlige ændringer i anbefalingerne i løbet af høringsperioden,” siger Henning Mortensen.

I praksis skal den dataansvarlige sikre, at data ikke kan overføres til USA, selvom FISA 702 kan tvinge amerikanske cloudleverandører til at udlevere data. Det kan kun gøres, hvis databehandleren ikke har adgang til data i klar tekst og ikke har adgang til krypteringsnøglen som kan låse data op i klar tekst.

Der er som nævnt ingen cloudløsninger, der er designet på den måde.

Så lige nu er der kun at vente på en ny aftale, som erstatter Privacy Shield.

”Når man frem til, at man ikke kan gennemføre tredjelandsoverførslen på et lovligt retligt grundlag – herunder med de tekniske foranstaltninger, som skaber en passende ækvivalens – skal overførslen ikke iværksættes eller ophøre,” siger Henning Mortensen.

<<<

Overførsel til cloudtjenesteudbydere eller tilsvarende udbydere, der kræver adgang til data i klar tekst, dér forestiller EDPB sig ikke, at der findes tekniske foranstaltninger, som sammen med de supplerende foranstaltninger kan give en essentiel beskyttelse af data, der er ækvivalent med GDPR.

Henning Mortensen

100.000 kr. i bøde til Ilva

Møbelkæden Ilva A/S er ved Retten i Aarhus blevet idømt en bøde på 100.000 kroner for opbevaring af kundedata i strid med GDPR-reglerne.

Det var i strid med GDPR-reglerne, at møbelkæden Ilva A/S i et gammelt IT-system opbevarede data på flere hundrede tusinde kunder i form af navne, adresser, telefonnumre, e-mails og købshistorik. Oplysninger, der ikke længere var grundlag for at opbevare, og hvor der ikke var nogen frister og procedurer for sletning i overensstemmelse med reglerne.

Det vurderede Retten i Aarhus, da der i dag blev afsagt dom i den første store sag, der er rejst mod en virksomhed i kølvandet på de nye GDPR-regler, der trådte i kraft den 25. maj 2018. ”GDPR-reglerne er lavet for at beskytte den enkelte borger mod misbrug af sine personoplysninger, og virksomhederne har et stort ansvar for at sikre, at reglerne bliver overholdt. Det er en alvorlig sag, når der er virksomheder, der ikke lever op til det ansvar, så jeg er tilfreds med, at der nu er sket domfældelse i denne sag, selvom der alene er dømt for uagtsomhed – altså at de ikke bevidst har haft til hensigt at bryde reglerne,” siger specialanklager ved Østjyllands Politi, Jan Østergaard, der har ført sagen i samarbejde med senioranklager Katrine Klausen fra Statsadvokaten i Viborg.

Bøde på 100.000 kroner

Datatilsynet havde lagt op til, at virksomheden skulle straffes med en bøde på 1,5 mio. kr., men byretten vurderede, at overtrædelsen skulle koste virksomheden en bøde på 100.000 kroner. ”Det er den første sag mod en virksomhed, hvor vi har skullet fastsætte bødeniveauet efter de skærpede EU-regler om udmåling. Udgangspunktet for os har været Datatilsynets bødemodel, der blandt andet er baseret på koncernens omsætning. Vi har noteret os, at byretten har vurderet, at bøden skulle være meget lavere, og det får os da til at overveje, om sagen skal prøves ved Vestre Landsret,” siger Jan Østergaard.

<<<

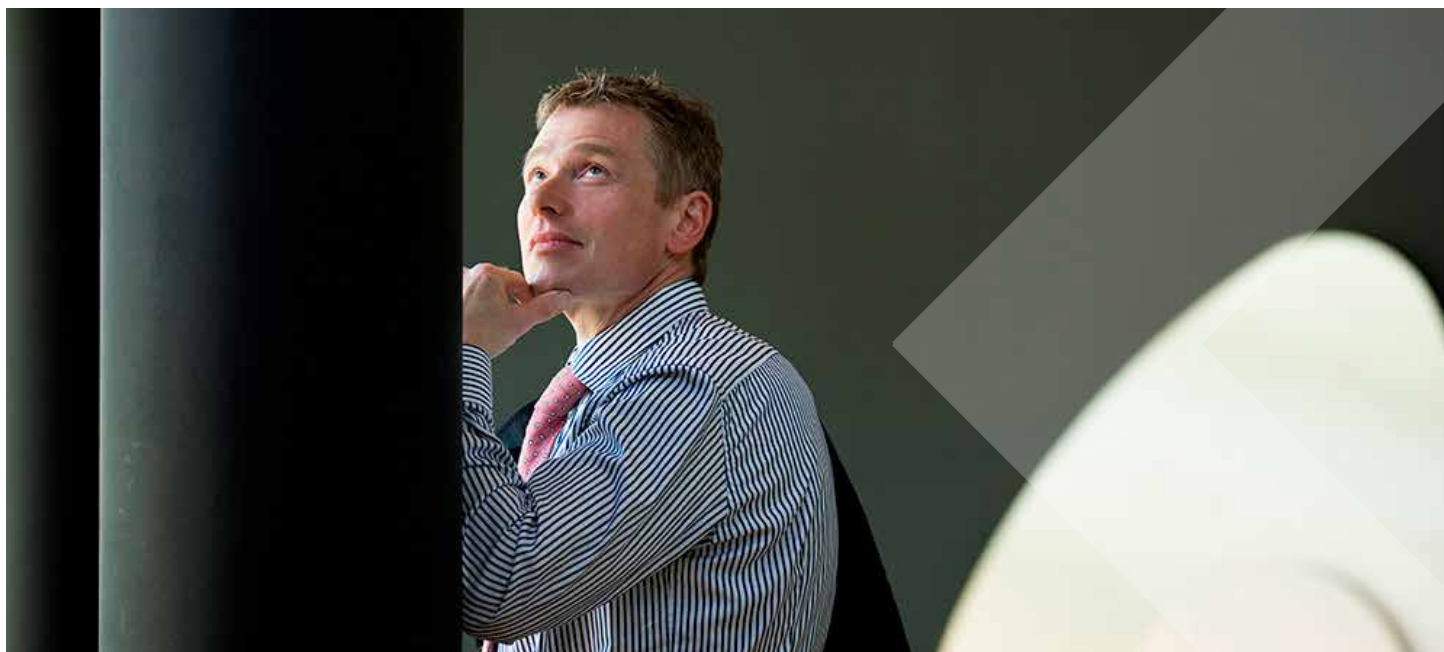

Henrik Brix:

Sporet ender blindt efter Schrems II

Ender sporet blindt? Spørger it- og digitaliseringschef Henrik Brix, Favrskov Kommune, efter Schrems II dommen fra EU-domstolen og EDPB's anbefalinger. Han skitserer fire muligheder for at kommunerne lovligt vil kunne overføre persondata til lande uden for EU, såkaldte tredjelande.

It- og digitaliseringschef Henrik Brix, Favrskov Kommune, mener, der - groft sagt - er fire veje, der peger frem mod en løsning, efter EU-domstolens Schrems II afgørelse 16. juli 2020 og de efterfølgende anbefalinger fra EDPB (det europæiske databeskyttelsesråd) den 12. november 2020. Ender de alle blindt?

Såvel dommen som anbefalingerne gør det særligt problematisk for amerikanske cloudleverandører at være databehandlere for danske kommuner, og for kommunerne at bruge dem som databehandlere. Det gælder sådan set også andre offentlige myndigheder og virksomheder, hvis der er tale om persondata. EU-dommen underkender den måde, der overføres persondata på mellem EU og USA, der efter dommen er blevet et "usikkert tredjeland."

Problemstillingen er, at de amerikanske techgiganter kan blive mødt med krav om fra amerikanske myndigheder at udlevere persondata om europæiske borgere, selv om dataene ligger på servere i EU.

Inden dommen brugte kommunerne og cloudleverandørerne overførselsgrundlaget "Privacy Shield". EU-dommen erklærer "Privacy Shield" for ugyldigt. Det europæiske Databeskyttelsesråd anbefaler så knapt fire måneder efter dommen, en sekstrinmodel, som alle dataansvarlige i kommunerne skal opfylde for at kunne gennemføre dataoverførsler på et lovligt grundlag. En af opgaverne er, at den dataansvarlige i kommunen skal undersøge sikkerhedsniveauet i modtagerlandet. Bare den opgave (trin 3) er særdeles omfattende for en dansk kommune.

Og udover anbefalingerne, opregner EDPB en use case 6, der i realiteten "dømmer amerikanske cloudserviceudbydere" ude. Det sætter danske kommuner i en klemme med hensyn til persondataoverførsler,

da en del danske kommuner bruger – eller påtænker at bruge – cloudservices.

Med det udgangspunkt forsøger Henrik Brix at give sit bud på, hvilke muligheder, danske dataansvarlige har for at leve op til lovgivningen efter Schrems II.

Henrik Brix ser fire muligheder:

Spor 1: EDPB anbefalingerne

Det hedder sig, at EDPB er ude af stand til at forestille sig en effektiv teknisk foranstaltning for at forhindre, at adgangen krænker den registreredes rettigheder, hvis databehandleren har brug for adgang til data i klar tekst. Og det har databehandleren såfremt de leverede services omfatter intelligente services, der forholder sig til data og ikke bare er en krypteret datalagring.

"For det første kan vi forsøge at bruge anbefalingerne fra EDPB. Bare det at skulle vurdere modtagerlandets lovgivning og afklare om det kan levere et niveau af sikkerhed for persondata, der matcher GDPR i EU, er en kæmpe opgave, som slet ikke bør ligge i kommunerne. Det virker ikke umiddelbart som en farbar vej."

"Uanset om vi opfylder loven gennem den anbefalede sekstrinmodel fra EDPB, vil USA til enhver tid med deres FISA702-lovgivning kunne kræve udlevering af persondata fra amerikanske virksomheder, selv om disse virksomheders servere er placeret i et EU-land. Derfor skal der tekniske foranstaltninger til."

"Use case 6 fra EDPB, som er særligt problematisk for amerikanske cloudleverandører, underkender, at data fra disse leverandører må

optræde i klar tekst. Men hele pointen for kommunerne med at bruge cloudservices, er, at udbydere kan forstå kommunernes data – det vil sige at kunne se dem i klar tekst. Eksempelvis at vores mails bliver sorteret automatisk af algoritmer kræver, at de kan se navne eller mailadresser for at kunne sortere dem. Hvis det skal være krypterede data, kan mails ikke sorteres, og så forsvinder gevinsten ved at bruge cloudservices. Sporet ender blindt. Det er en blind vej,” siger Henrik Brix.

To: nyt overførselsgrundlag

En anden mulighed er, om der kommer et nyt EU-overførselsgrundlag, som erstatning for Privacy Shield. EU-domstolens afgørelse om overførsel af persondata er faldet i to omgange. I 2015 med Schrems I – der underkendte Safe Harbour som overførselsgrundlag. I 2020, der underkendte Privacy Shield. Begge overførselsgrundlag er amerikanske standarder, benyttet af cloudservice udbydere som Google, Facebook, Twitter, Amazon Web Services, Microsoft Office 365, Dropbox osv.. ”Jeg ser det som usandsynligt, at EU imødekommer de amerikanske leverandørers overførselsgrundlag. EU har godkendt Standardkontraktbestemmelserne (SCC) med supplerende foranstaltninger. Det er den del, jeg kalder for vej et, og som ender blindt”.

” Uanset om vi opfylder loven gennem den anbefalede sekstrinmodel fra EDPB, vil USA til enhver tid med deres FISA702-lovgivning kunne kræve udlevering af persondata fra amerikanske virksomheder, selv om disse virksomheders servere er placeret i et EU-land. Derfor skal der tekniske foranstaltninger til.

Henrik Brix, it- og digitaliseringschef, Favrskov Kommune

Spor 3: ingen databehandling i tredjelande

En tredje vej er, at amerikanske cloudleverandører vil garantere i deres kontrakter, at de europæiske borgeres data, forbliver i Europa, og at der ikke sker dataoverførsler til usikre tredjelande som USA, Indien og Philippinerne for nu at nævne nogle. ”Det er ikke umiddelbart en garanti, man kan få fra de store cloududbydere. Microsoft Tyskland har tidligere haft en mulighed for at data ikke forlod landet, men det kostede en del ekstra, og ingen kunder ville betale for det - dengang. Og hvad nu – selv om vi fik garanti fra leverandørerne om at data ville blive i EU - ville de amerikanske myndigheder med amerikansk lovgivning så stadig kunne kræve data udleveret fra amerikansk ejede virksomheder der er placeret i Europa? Jeg ser det dog som det mest farbare spor, selv om det ikke er lige til,” siger Henrik Brix.

Spor 4: Træk data hjem

At trække data hjem og lade danske/europæisk-ejede centre drive det. Der er bare lige et problem; De fleste cloud-løsninger fra de store techgiganter kan ikke driftsafvikles på andre datacentre end techgiganternes egne. Dermed skal vi finde andre services, der uden tvivl i mange tilfælde er dårligere – og dyrere. ”Det er en fjerde mulighed, men det er samtidig en omkostningstung opgave, som ikke er lige for,” siger Henrik Brix.

«««

Big tech sætter nye indtjeningsrekorder

De fem store cloud- og softwareselskaber sætter nye rekorder for vækst og indtjening, som et globalt skifte mod hjemmearbejde og virtuelle møder og online-kommunikation. Alt sammen en udvikling der er accelereret under coronapandemien.

I 2. kvartal, som Microsoft netop har offentliggjort, steg omsætningen 20 pct. til 43 mia. USD. Microsoft sætter ny rekord for indtjeningen i Danmark med et overskud på 740 mio. kr.

Amazon øgede sin omsætning med 38 pct. i 2020 til 2383 mia. kr. – dvs. Amazons omsætning er ligesom Danmarks BNP. Nok så interessant er, at Amazons mest innovative muskel er den 15 år gamle cloud-tjeneste Amazon Web Services. AWS står i dag for 60 pct. af Amazons overskud. Der er flere penge i cloud end i at sælge bøger. Det amerikanske selskab Alphabet, der ejer Google og YouTube, havde en milliardstor fremgang i 2020, selv om året bød på den laveste vækst i omsætningen siden finanskrisen. Alphabet kom ud af 2020 med et overskud på 40,3 milliarder dollar - eller 249 milliarder kroner. Det er en fremgang på 17 pct. i forhold til 2019. Det viser Alphabets årsregnskab.

Apple solgte de sidste tre måneder af 2020 for 111,4 milliarder dollars, viser nye regnskaber.

Sociale medier-koncernen Facebook kommer ud af 2020 med et overskud på 29,146 milliarder dollar - svarende til omkring 179 mia. kr. Det fremgår af Facebooks årsregnskab. Det er en stigning på 58 pct. sammenlignet med 2019.

Facebook er det selskab blandt de store amerikanske techselskaber, der har lagt ryg til Schrems I og Schrems II sagerne hos EU-domstolen. Begge domme har underkendt selskabets grundlag for overførsel af persondata mellem EU og USA.

«««

Den fleksible, digitale arbejdsplads

Coronarestriktionerne har i to store omgange gjort den fleksible, digitale arbejdsplads til dagligdag for medarbejderne i de kommunale it- og digitaliseringsafdelinger. Mange har trivedes godt med den nye arbejdsform, men både ledelse og medarbejdere har i stigende grad skulle tackle de uheldige sideeffekter på grund af den manglende sociale kontakt på arbejdspladsen.

På den anden side har digitaliseringen vist sin store styrke og sammenhængskraft i det offentlige og været med til at bringe Danmark videre. Der er sat digitale spor, som forandrer måden at lede og arbejde sammen på for altid. Digitaliseringen sætter spor. De tre kommuner Aarhus, Køge og Svendborg fortæller, at hjemmearbejde kommer til at fylde mere fremover. I Aarhus forventer leder af ITK, Bo Fristed, at op til en tredjedel af arbejdsugen fremover vil ske hjemmefra.

Øget anvendelse af brugervenlige, digitale samarbejdsværktøjer til dokumenthåndtering udgør ifølge ESDH-rapporten fra Devoteam Management Consulting potentielt en risiko for brud på compliance. I Aarhus Kommune har man udviklet en systemguide til at lede brugerne på rette vej, men overvejer også systemmæssig understøttelse.

Coronakrisen har betydet et boom for samarbejdet på de digitale platforme i kommunerne. Særligt MS365/Microsoft Teams er blevet bragt i spil, og det har betydet en voldsom stigning i antal dokumenter, der bliver delt på platformen. Devoteam Management Consulting vurderer, at der opstår en risiko for brud på compliance, da dokumenter, der egentlig skulle oprettes og håndteres i dedikerede ESDH-systemer, i stedet lever deres liv på samarbejdsplatformen.

Læs temaet
på siderne
26-31

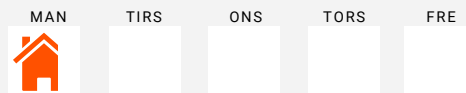
FAKTA OM HJEMMEARBEJDE I DE DANSKE KOMMUNER

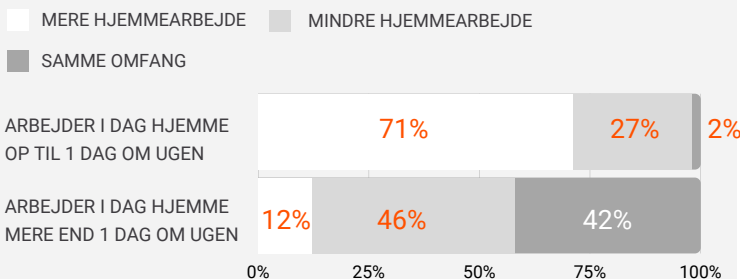
86%

AF IT-BRUGERNE HAR ERFARING MED HJEMMEARBEJDE

IT-BRUGERNE ARBEJDER I GENNEMSNIET HJEMME LIDT MINDRE END 1 DAG I UGEN HVIS MAN SER BORT FRA COVID-19

ØNSKER TIL FREMTIDIGT OMFANG

PRIMÆRE ÅRSAGER

- 77% ARBEJDE UFORSTYRRET
- 52% COVID-19
- 37% FLEKSIBILITET I HVERDAGEN

75% OG 54%

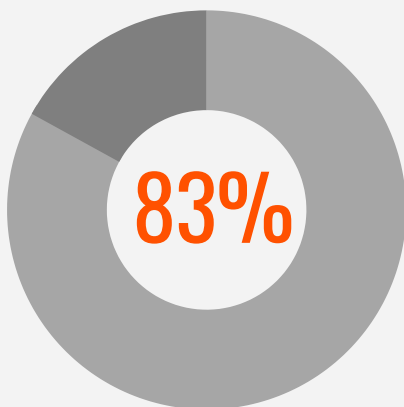
AF BRUGERNE

AF LEDERNE

VURDERER, AT BRUGERNE ER MERE EFFEKTIVE, NÅR DE ARBEJDER HJEMME

93%

AF IT-BRUGERNE VURDERER, AT KVALITETEN AF DERES ARBEJDE ER MINDST LIGE SÅ GODT, NÅR DE ARBEJDER HJEMME

OPLEVER, AT SYSTEMERNE FUNGERER MINDST LIGE SÅ GODT DERHJEMME

STØRSTE UDFORDRINGER

- 52% MANGLER SOCIALE STIMULI
- 43% MANGLER ADGANG TIL PRINT
- 35% SAMARBEJDE MED KOLLEGAER

Digitale samarbejdsværktøjer kan føre til manglende compliance

Øget anvendelse af brugervenlige, digitale samarbejdsværktøjer til dokumenthåndtering udgør ifølge ESDH-rapporten fra Devoteam Management Consulting potentielt en risiko for brud på compliance. I Aarhus Kommune har man udviklet en systemguide til at lede brugerne på rette vej, men overvejer også systemmæssig understøttelse.

Coronakrisen har betydet et boom for samarbejdet på de digitale platforme i kommunerne. Særligt MS365/Microsoft Teams er blevet bragt i spil, og det har betydet en voldsom stigning i antal dokumenter, der bliver delt på platformen. Ifølge ”ESDH|ECM Rapporten 2020 - Hvor er den digitale arbejdsplads på vej hen?” fra Devoteam Management Consulting opstår der dermed en risiko for brud på compliance, da dokumenter, der egentlig skulle oprettes og håndteres i dedikerede ESDH-systemer, i stedet lever deres liv på samarbejdsplatformen.

”ESDH-systemerne er jo udviklet med afsæt i forvaltnings- og offentlighedslovens krav om, at det offentlige skal kunne dokumentere sine beslutninger. Det er vigtigt, at man kan finde historikken bag en beslutning, og ESDH-systemerne indeholder en lang række funktioner, der sikrer den rette journalisering og arkivering af dokumenterne. Samarbejdsværktøjerne er derimod udviklet ud fra et krav om optimal brugervenlighed og indeholder ikke tilsvarende funktionalitet, og dermed opstår der en risiko for manglende compliance,” forklarer Per Gulløv Lundh Eeg, Managing Partner i Devoteam.

Øget brug giver øget risiko

Rapporten er udarbejdet på baggrund af en række kvalitative interviews med private og offentlige virksomheder, interviews med de førende ESDH-leverandører og analyse af de førende systemer samt erfaringer fra Devoteams kundeprojekter i årets løb. Per Gulløv Lundh Eeg understreger, at man ikke har konkrete eksempler fra danske kommuner på manglende compliance på grund af den øgede anvendelse af samarbejdsplatformene.

”I rapporten identificerer vi en risiko for manglende compliance, som ganske enkelt er blevet større på grund af den stærkt øgede brug af samarbejdsværktøjerne. Vi har ingen grund til at tro, at de dokumenter, der indeholder selve myndighedsafgørelsen ikke skulle ligge på rette sted i et ESDH-system. Risikoen er nok mere, at de beslutningsdokumenter, der ligger bag en afgørelse og dermed udgør historikken i en sag, kun ligger i en mappe på samarbejdsplatformen,” siger Per Gulløv Lundh Eeg og fortsætter:

”I Microsoft Teams opretter man jo typisk et team/kanal til et dedikeret formål, for eksempel et anskaffelsesprojekt. Og når projektet

er afsluttet, nedlægger man projektet og dermed de dokumenter, der kun findes i Teams. Dermed mister man jo historikken bag en given beslutning, med mindre man (manuelt) overfører dokumenterne.”

Samarbejdsfunktioner i ESDH-systemerne?

Rapporten fra Devoteam peger på, at ESDH-systemerne i dag ikke er gearret til digitalt samarbejde. Og når det samarbejde i stor udstrækning flytter over på samarbejdsplatforme, kræver det, ifølge Per Gulløv Lundh Eeg, at man som offentlig myndighed skal være ekstra opmærksom på den governance, der skal definere rammerne for dens arbejde. Leverandørerne af ESDH-systemerne er opmærksomme på problemstillingen, og der ligger samarbejdsfunktioner i udviklingsplanerne for de fleste løsninger, eksempelvis muligheden for samtidig redigering i et dokument som i Google Docs og mulighed for at samarbejde med eksterne partnere uden at kompromittere sikkerheden og compliancekravene.

Tætte integrationer?

En anden strategi fra leverandørernes side er, ifølge Per Gulløv Lundh Eeg, at udvikle tætte integrationer mellem ESDH-systemerne og eksempelvis MS365, som er dominerende i de danske kommuner. I Norge, som vi ofte sammenligner os med, er billedet noget anderledes, da flere kommuner har valgt at implementere en integration mellem Google G Suite og deres ESDH-system.

”Danmark er jo i høj grad et Microsoft-land, og endnu har vi til gode at se en dansk kommune anvende Google G Suite som samarbejdsplatform inklusive samtidig redigering i dokumenter i Google Docs. Billedet er anderledes i Norge, hvor flere kommuner, eksempelvis Norges tredjestørste kommune Trondheim, har udskiftet deres on-premise kontorpakke med G Suite. Og her er det værd at huske på, at Norges compliancekrav på mange måder ligner de danske,” fortæller Per Gulløv Lundh Eeg.

Politikker og systemunderstøttelse

Anders Jørgensen, chef for It og Digitalisering Aarhus Kommune, kan godt se den potentielle risiko ved at bryde compliance jo mere, man begynder at anvende nemme og brugervenlige løsninger. Han peger dog på, at den problemstilling har man altid skullet håndtere.

”Det har altid været en udfordring at få folk til at journalisere korrekt. Det var det, da filerne lå i Stifinder, og det er det fortsat, når de ligger i skyen. Det positive er, at vi nu trods alt arbejder i det samme dokument i stedet for at have 700 forskellige versioner flyvende rundt i indbakkerne. Omvendt er der en risiko for, at medarbejderne på den måde vælger det nemmeste system frem for det mest korrekte. Derfor skal vi selvfølgelig hjælpe dem, så de bliver skarpe på, hvornår og hvordan de skal journalisere.”

For at understøtte brugerne har man i Aarhus Kommune udarbejdet en systemguide, der giver anvisninger til hvilke dokumenttyper, der skal oprettes i hvilket system. Og grundprincippet er, at et journaliseringspligtigt dokument fra starten skal oprettes i ESDH-systemet og leve sit liv der, mens andre dokumenttyper kan oprettes på intranettet, i MS365/Teams, Outlook eller i andre relevante systemer. ”Aktuelt er det politikker og governance, der skal sikre, at medarbejderne opretter og arbejder med de rigtige dokumenter i de rigtige systemer. Vi kigger dog også på en mulig systemunderstøttelse eksempelvis ved hjælp af såkaldt sensitivity labeling, hvor der bliver tjekket på cpr-numre og bestemte ord, så brugeren kan blive promptet til at tage stilling til, om dokumentet nu også ligger det rigtig sted – og hvis ikke, skal sørge for at flytte dokumentet det rigtige sted hen,” fortæller Anders Jørgensen.

Danmark et lille marked

Aarhus Kommune er i øjeblikket i en udbudsproces med deres ESDH-system, og her vil det være en prioritet, at der er en tæt kobling mellem ESDH-systemet og MS365:

”Målet er, at samarbejdet om et dokument kan foregå i ESDH-systemet fra start til slut gennem en brugervenlig og tæt integration til MS365,” siger han og fortsætter: ”Jeg tror, at Danmark er for lille et marked til, at de danskudviklede ESDH-systemer, som vi arbejder med, kan udvikles til at give de funktionaliteter for samarbejde, som tilbydes af de helt store som Microsoft og Google. Det handler om at gøre brug af den funktionalitet som eksempelvis Microsoft tilbyder ind mod den virkelighed og de love, vi skal overholde.”

” Det er vigtigt, at man kan finde historikken bag en beslutning, og ESDH-systemerne indeholder en lang række funktioner, der sikrer den rette journalisering og arkivering af dokumenterne.

Per Gulløv Lundh Eeg, Managing Partner, Devoteam

” Det har altid været en udfordring at få folk til at journalisere korrekt. Det var det, da filerne lå i Stifinder, og det er det fortsat, når de ligger i skyen. Det positive er, at vi nu trods alt arbejder i det samme dokument i stedet for at have 700 forskellige versioner flyvende rundt i indbakkerne.

Anders Jørgensen, chef for IT og Digitalisering, Aarhus Kommune.

Coronakrisen har lært lede arbejdet på en ny

os at måde

Med coronarestriktionerne blev den fleksible, digitale arbejdsplads med et slag dagligdag for medarbejderne i de kommunale it- og digitaliseringsafdelinger. Mange har trivedes godt med den nye arbejdsform, men både ledelse og medarbejdere har i stadig højere grad skulle tackle de uheldige sideeffekter af den manglende sociale kontakt på arbejdspladsen.

Erfaringerne viser, at mange medarbejdere i de kommunale it- og digitaliseringsafdelinger har været glade for den fleksibilitet i hverdagen, som hjemmearbejde under coronakrisen har givet. Det generelle billede er også, at onlinemøder ofte har været mere effektive end fysiske møder, og at man særligt på det rent driftsmæssige område helt overordnet har kunnet levere lige så meget i en lige så god kvalitet, som før coronakrisen satte ind. Det er også det generelle billede, at der post-corona vil være mange flere, der kommer til at arbejde i en eller anden hybrid model, hvor hjemmearbejde og tilstedeværelse på arbejdspladsen vil supplere hinanden.

Erfaringerne viser dog også, at det er notorisk svært, nogle vil sige umuligt, at smalltalke til et online-møde. Den hurtige bemærkning, der lige letter stemningen, den indforståede bemærkning til sidemanden, en kort hyggesnak på vej ud til kaffemaskinen – alt det, der tilsammen udgør det sociale og relationelle aspekt af vores arbejdsliv, og som er med til skabe en bestemt kultur på en arbejdsplads, har haft trange kår i snart et år. For nogle kan arbejdet på distancen derfor risikere at resultere i manglende arbejdsglæde og motivation, ensomhed og generel mistrivsel. Magasinet KITA har talt med tre kommuner om, hvordan de har valgt at imødegå de udfordringer, der kan ligge i kun at mødes med kollegerne online.

Sociale aktiviteter har effekt

”Vi har haft stor fokus på at erstatte vores normale arbejdsmæssige sociale aktiviteter med digitale, og jeg tror, at det har bidraget positivt til, at vi stadig oplever sammenhold, engagement og arbejdsiver i afdelingen,” fortæller Bo Fristed, chef for ITK (Innovation – Teknologi – Kreativitet) i Aarhus Kommune.

De sociale aktiviteter har været mange og forskelligartede: Månedlige ITKrea Goes Virtual-møder for hele ITK, hvor afdelingerne på skift har lavet et fælles socialt indslag, som for eksempel kunne være en gæt-en-medarbejder-fra-et-barndomsbillede-quiz eller en fælles virtual reality-oplevelse, morgen-kaffe online i større eller mindre grupper, fælles gymnastik/yoga via Teams, og en gang Walki-Talki, hvor man tager en gåtur i det fri og

en snak med en makker over Teams på en mobil enhed – det er bare nogle af eksemplerne.

Sidst på året 2020 foretog man en social kapital måling, der underbyggede fornemmelsen af, at de mange aktiviteter havde en effekt.

”Tallene i social kapital-målingen ser på organisationsniveau rigtig fine ud, også hvis vi sammenligner med en tilsvarende måling i 2019. Så på den måde er vi ikke udfordret,” siger Bo Fristed.

Over tid har man kørt efter forskellige modeller med hensyn til at organisere arbejdet henholdsvis hjemme og på kontoret.

”Vores organisation er opdelt i forskellige afdelinger, og i en periode havde vi en model, hvor hver afdeling havde en dag, hvor alle kunne være på kontoret samtidig. Efterfølgende – da der blev lukket mere ned – blev det fastlagt, at en tredjedel af medarbejderne kunne være på kontoret samtidigt og at afdelingslederne skulle koordinere. I hele perioden har medarbejdere med kritiske funktioner kunnet gå på arbejde,” fortæller Bo Fristed og fortsætter:

”Derudover har jeg haft den tilgang, at mine medarbejdere ikke skal blive syge eller risikere at opleve demotivation eller måske det, der er værre af at være hjemme. Derfor har enkelte medarbejdere – undtagelsesvist – kunne komme på kontoret.”

Mere plads til det sociale på onlinemøderne

I Køge Kommunes IT- og Digitaliseringsafdeling gjorde man som så mange andre steder de erfaringer, at onlinemøder var virkelig effektive – men at der manglede et vigtigt element.

”Det gik op for mig og andre, at vi skulle give mere plads til det sociale i møderne. Det relationelle aspekt er bare meget vigtigt, ikke mindst for nye medarbejdere, hvor to startede lige før og en tredje under første nedlukning,” fortæller Ivan Harreskov, IT- og Digitaliseringschef.

IT- og Digitaliseringsafdelingen består af tre teams, som hver især har taget en række initiativer på den sociale front. Det kunne være fælles, virtuel frokost, virtuel fredagsøl inklusive spil, quiz eller lignende eller også bare et almindeligt online hyggemøde med nogle kolleger.

”Mange medarbejdere har trivedes rigtig godt

”Morgenmøderne handler selvfølgelig stadig om de opgaver, vi skal have udført, men møderne rummer nu også i højere grad det sociale aspekt, hvor vi giver mere plads til hyggesnakken.

Ulrik Hasselstrøm, chef for It-afdelingen, Svendborg Kommune

med at arbejde hjemmefra, mens nogle har glædet sig meget til igen at kunne arbejde på arbejdspladsen og møde kollegerne i det fysiske rum,” siger Ivan Harreskov.

Han fortæller, at i de egentlige nedlukningsperioder har alle i princippet været sendt hjem, men der har typisk været to til tre personer fysisk på arbejde til at bemande en walk-in helpdesk funktion. Derudover har man givet medarbejdere, der af den ene eller anden grund ikke har trivedes med hjemmearbejde, lov til at møde ind på kontoret – naturligvis med overholdelse af afstandskravet og andre restriktioner.

”Vi har undervejs haft samtaler med folk, om hvordan de har det, og om det fungerer for dem med at arbejde hjemme. Indtrykket er, at man finder forskellige veje igennem den nye virkelighed, og at det overordnet set er gået godt. Men nogle har også meget tydeligt tilkendegivet, at de foretrækker at møde ind på arbejde,” fortæller Ivan Harreskov.

Mulighed for at møde ind fysisk

I afdelingen IDD (IT, Data og Digitalisering) i Svendborg Kommune har man også valgt en fleksibel tilgang, hvor man har fundet praktiske løsninger, hvis folk har haft behov for at møde fysisk ind på arbejde.

”Vi har fra starten italesat og haft en opmærksomhed på, om der var nogen, der havde det svært med at arbejde hjemmefra. Vi har flere lokationer, og der har folk efter aftale kunnet møde ind og arbejde sammen med andre kolleger. Og det er der bestemt nogle, der har benyttet sig af,” fortæller leder af afdelingen, Ulrik Hasselstrøm. Derudover har der været gang i flere sociale aktiviteter som virtuelle frokoster og kaffemøder, og de enkelte teams i afdelingen har haft som opgave at lave sociale arrangementer både internt i teamet og

på tværs af de enkelte teams. Derudover er der faste teammøder i afdelingen hver morgen, hvor der også har været en udvikling hen over året.

”Morgenmøderne handler selvfølgelig stadig om de opgaver, vi skal have udført, men møderne rummer nu også i højere grad det sociale aspekt, hvor vi giver mere plads til hyggesnakken. Vi har helt klart gjort os den erfaring fra den første periode med nedlukning, at det er meget vigtigt,” siger Ulrik Hasselstrøm, som lavede et lille survey i afdelingen for at få et fingerpeg om, hvordan medarbejderne havde det med at arbejde hjemmefra.

”Vi er 26 medarbejdere i afdelingen, og af dem angav fem, at de led under den sociale isolation, som hjemmearbejdet havde ført med sig. Det er jo relativt mange, og selvom det selvfølgelig kan være svært at adskille den isolation, der kommer fra hjemmearbejdet og den, der kommer fra de generelle coronarestriktioner, så viste det jo, at det var noget, vi skulle tage meget alvorligt,” fortæller han.

I surveyet angav seks medarbejdere, at de var meget tilfredse med at arbejde hjemme, og at produktiviteten kunne opretholdes.

Pres på medarbejderne

Det har også vist sig, at medarbejdernes engagement og ansvarlighed over for opgaverne i nogle tilfælde har kunnet øge presset på den enkelte under nedlukningen.

”Jeg har oplevet, at nogle medarbejdere har været kede af, at de på grund af hjemmearbejdet – for eksempel fordi de har hjemsendte børn, de også skal tage sig af – ikke har kunnet levere det, de egentlig skulle og følt sig nødsaget til også at arbejde om aftenen. Men der skal man som leder jo også være rimelig og få det til at glide så godt som muligt. Det har været vores overordnede tilgang,” fortæller Ivan Harreskov, Køge Kommune.

” Det gik op for mig og andre, at vi skulle give mere plads til det sociale i møderne.

Ivan Harreskov, it- og Digitaliseringschef, Køge Kommune

” Vores vurdering er, at vores medarbejdere i snit vil arbejde hjemmefra omkring en tredjedel af arbejdstiden, når corona-pandemien er ovre. Bo Fristed, chef for ITK, Aarhus Kommune.

Ulrik Hasselstrøm, Svendborg Kommune, peger på, at presset på de enkelte medarbejdere også kan komme fra ledelsen.

”Vores udgangspunkt har været at følge retningslinjerne på det nationale plan, og på et tidspunkt har det jo lydt, at man som hjemsendt skulle tilstræbe at yde en 100 pct. 's arbejdsindsats, og hvis ikke det kunne lade sig gøre at udføre sin kerneopgave hjemmefra, skulle man møde ind på arbejde. Det har ikke kunnet lade sig gøre i praksis, netop fordi hele den sociale del forsvinder, så lige nøjagtig den udmelding pressede folk rigtig meget,” fortæller han.

Mere fleksibilitet i fremtiden

Fra alle tre kommuner lyder det, at erfaringerne fra nedlukningsperioderne vil sætte sine spor i fremtidens måde at organisere arbejdet på.

”Ultimo 2020 havde vi et strategiseminar i vores lille ledergruppe, hvor vi blandt andet gik i dybden med en vurdering af, hvor mange hjemmearbejdsdage de enkelte afdelinger forventer, at netop deres medarbejdere vil have post-corona. Vores vurdering er, at vores medarbejdere i snit vil arbejde hjemmefra omkring en tredjedel af arbejdstiden,” fortæller Bo Fristed, Aarhus Kommune, og fortsætter: ”Helt konkret vil det betyde flere ting. Det vil eksempelvis være muligt at fjerne nogle skriveborde og give plads til en voksende afdeling samt skabe nogle fysiske rum til fordybelse. Det betyder også, at der er behov for at understøtte den nye måde at arbejde på, hvor vi i højere grad end tidligere vil opleve, at digitale møder ikke er enten-eller, men en kombination, hvor nogle deltager fysisk og andre virtuelt. Derfor har vi indrettet vores mødelokaler med nyt udstyr og indkøbt tre minimødelokaler til fire personer.”

Fra Ivan Harreskov, Køge Kommune, lyder det, at det er et ret udbredt ønske blandt medarbejderne at få den fleksibilitet i arbejdslivet

som flere hjemmearbejdsdage kan betyde.

”Jeg tror bestemt, at vi fremover vil arbejde mere fleksibelt. Ånden er ude af flasken, og vi har meget konkret oplevet nogle af styrkerne ved at arbejde hjemmefra. Og det er helt tydeligt, at modenheden i forhold til at medarbejderne i udstrakt grad kan styre udførelsen af opgaverne selv er til stede. Vi skal derfor også tænke nogle nye tanker om ledelsesopgaven, så vi i endnu højere grad bliver fokuseret på resultaterne af arbejdet frem for at måle på tilstedeværelse.”

Ulrik Hasselstrøm, Svendborg Kommune, er helt sikker på, at hjemmearbejde bliver en integreret del af den måde, arbejdet vil blive udført på post-corona.

”Hvis man er klar over, hvad opgaven og ens rolle er, så vil jeg jo hævde, at den frihed og glæde, der ligger i at tage et større ansvar og i højere grad styre opgaveløsningen selv, giver en forbedret work-life balance og faktisk også en større effektivitet.”

Han peger på, at et af de vigtigste læringspunkter fra nedlukningen har været en erkendelse af, at det faktisk er muligt at gøre at tingene mere agilt og hurtigere.

”For at få det hele til at spille, har den enkelte medarbejder fra start været tvunget til at træffe nogle beslutninger og sige, at 'nu prøver vi det af!'. Mange tunge arbejdsdage er naturligt blevet disruptet, og der har vist sig en villighed til at turde tage ansvar for prøve noget nyt, uden at det har været oppe på utallige møder. Og at tage det ansvar er jo i høj grad med til at øge arbejdsglæden.”

«««

16 kommuner og en region udvikler nye løsninger i fællesskab

I begyndelsen af januar 2021 lød startskuddet for GovTech Midtjylland, der består af 16 midtjyske kommuner og Region Midtjylland, og som er et fælles initiativ for udviklingen af blandt andet IoT-løsninger (Internet of Things) til gavn for 1 million jyder. IoT er fysiske enheder, der kobles på internettet, sensorer som registrerer data, der opsamles i computersystemer og som siden kan udnyttes til at skabe fordele for borgere, virksomheder og det offentlige.

GovTech Midtjylland

IoT er et af de væsentligste nye teknologiområder, som omfavner fremtidens digitalisering, da teknologierne opsamler, analyserer og sammenstiller data. Det fører eksempelvis til, at der kan spares strøm i ejendomme, spares på drikkevand og afvikle myndretiden i en storby mere effektivt. IoT er et af mange værktøjer inden for det felt, der kaldes for Smart City. Det er et vigtigt redskab i den grønne omstilling. En ny miljøvenlig digitalisering, hvor dataopsamlingen sker tæt på brugerne. På vejene hvor bilerne kører, i ejendomme, hvor folk bor og arbejder, indeklimate målinger på skoler, CO2-målinger af luften omkring os. Og så videre.

Men IoT er kun det første teknologiområde, som arbejdsfællesskabet GovTech Midtjylland tager fat på. Også andre emerging technologies som droner, robotter, virtual reality og kunstig intelligens er en del af den teknologiske værktøjskasse, som de offentlige organisationer i disse år åbner og tager i anvendelse.

På Dokk1 i Århus Havn får det midtjyske tech-initiativ sin fysiske adresse, selvom dagligdagen i arbejdsfællesskabet i stort omfang vil blive virtuelt og foregå på tværs af regionen. Afdelingsleder Kim Stannov Søvsø bliver daglig leder i GovTech Midtjylland, i spidsen for et hold med i første omgang to ansatte men med klare ambitioner om at trække flere gode kræfter til arbejdet gennem ekstern finansiering. Hele forretningsfilosofien for det nye initiativ går ud på at afdække teknologierne potentiale, udvikle konkrete løsninger i fællesskab og bistå i anskaffelse og implementering. Et vellykket initiativ i en kommune kan skaleres op ved at dele både erfaringerne og løsningerne med de andre kommuner og regionen.

Det er et vigtigt udgangspunkt, da den typiske udfordring i tidligere teknologiprojekter ikke har været for få ideer, men netop at få prototypen skaleret op i den enkelte kommune og udbredt videre til nabokommunerne i en form, så løsningen bliver et naturligt værktøj i dagligdagen. Ved at dele gives fordelene ved de vellykkede projekter videre.

I GovTech Midtjylland er intentionen at samle kræfterne gennem praktisk samarbejde – og ifølge lederen af ITK i Aarhus Kommune, Bo Fristed, ”at brede det ud til andre byer i andre regioner og at få del i EU-projekter og dermed være med til at sætte et klimavenligt aftryk på udviklingen”.

”Jeg ser det som en ny måde at udnytte ny teknologi på. At vi samarbejder om konkrete projekter og har en styregruppe til at sikre stærk forankring, så projekterne ikke strandes på grund af manglende engagement. I samarbejdet deles vi om omkostningerne og vi deler erfaringerne såvel som løsningerne. På den måde vil vi kunne sikre bedre løsninger til færre omkostninger,” siger Bo Fristed.

Samarbejdet i mange år

Ifølge Bo Fristed har Aarhus Kommune samarbejdet med andre om nye teknologier i en hel del år. Både i OS2-samarbejdet (kommunalt Open Source-fællesskab red.) der lige som GovTech Midtjylland har til huse i ITK og omkring Open Data DK, hvor offentlige data stilles frit til rådighed, ligeledes i et fællesskab på tværs af kommuner og øvrige offentlige aktører. Aarhus Kommune er også involveret i KL's Teknologiradar. Så samarbejde er vel nærmest normalen på de kanter.

Men selv om Aarhus Kommune er landets næststørste kommune og har sat mange lokale IoT-projekter i søen, ændrer det ikke ved, at det giver langt bedre mening at løse denne enorme innovationsopgave i et fællesskab.

Fortsættes på side 34 >>>

Indeklimamålinger er et lokalt IoT-initiativ. Aarhus Kommune ejer 3800 ejendomme, hvor indeklimaet allerede flere steder måles. Det er alt fra målinger af fugt i kippen til manglende udluftning i klasselokaler, når børnene ellers går i skole. Børns indlæringssevne svinder i takt med at CO2-indholdet stiger. Bo Fristed, leder af ITK, Aarhus Kommune

” GovTech skal fungere som et fællesskab for udvikling, indkøb og implementering af konkrete løsninger baseret på – i første omgang - IoT, men på sigt også andre nye teknologier som droner, robotter, kunstig intelligens.

Kim Stannov Søvsø, afdelingsleder, GovTech Midtjylland

Indeklimaet

Bo Fristed nævner ”indeklimatemålinger” som eksempel på et lokalt IoT-initiativ. Aarhus Kommune ejer 3800 ejendomme, hvor indeklimaet allerede flere steder måles. Det er alt fra målinger af fugt i kippen til manglende udluftning i klasselokaler, når børnene ellers går i skole. Børns indlæringssevne svinder i takt med at CO₂-indholdet stiger. Det er målinger af indeklimaet i kommunens kontorlandskaber. Kommunen opsamler data via sensorerne. De sendes videre via en særlig infrastruktur, LoRaWAN, og lander på kommunens servere.

Her opsamles data og analyseres, og kommunen opnår ny viden om indeklimaet, om arbejds effektiviteten, bygningsvedligeholdelse, lokaleudnyttelse mv. Godt indeklima har også indflydelse på energiforbruget og elregningen.

Bo Fristed fortæller også om bookingsystemet af mødelokaler i Dokk1. Så snart tidspunktet for mødestart er overskredet med 10 minutter uden, at mødedeltagerne er mødt op, annulleres mødet automatisk. Det har udvidet kapaciteten af ledige mødelokaler.

Erfaringer fra disse lokale IoT-initiativer i Aarhus kan bredes ud til andre kommuner og dermed blive en del af de ”grønne og klimavenlige løsninger” – og tilsvarende kan Aarhus lære af andre. Det kan jo være, at en anden kommune i fællesskabet har gjort sig andre erfaringer på området, så der kan udveksles erfaringer.

Kim Stannov Søvsø: ”GovTech skal fungere som et fællesskab for udvikling, indkøb og implementering af konkrete løsninger baseret på – i første omgang - IoT, men på sigt også andre nye teknologier som droner, robotter, kunstig intelligens mv. Vi laver det indledende arbejde med at udvælge de mest relevante teknologier. Det skal sætte skub i den del af den kommunale digitalisering, der handler om forståelsen og udnyttelsen af ”emerging technology”. Govtech skal også fungere som arbejdsfællesskab og platform for at opkvalificere medarbejdere gennem projektdeltagelse og indstationering.”

”Derudover har GovTech den sideeffekt, at det gennem efterspørgsel, skal stimulere det lokale erhvervsliv, der kan gribe muligheden for vækst på området for blandt andet Smart City-løsninger. Det vil løfte hele Smart City-feltet på tværs af aktørerne i regionen”.

Hvis to kommuner har lavet ret ens projekter, vil det også være en opgave for GovTech at skabe løsninger, som kan sikre ensretning af

data, så de opsamlede data lettere kan deles på tværs af kommunerne eller til andre aktører.

Pandemien

Pandemien, som nu har været i næsten et år, har sat fart i en digital udvikling, som vi ikke har set længe. Og det midtjyske IoT-initiativ er også født i denne periode af KD-Net (kommunaldirektører red.). Videomøder, sensorer, robotter, on-line shopping er blevet hverdag for danskerne.

Den digitale infrastruktur er blevet opgraderet, og internettrafikken er i 2020 steget med 45-50 pct. viser internationale målinger. Med IoT kommer en hel stribe af nye løsninger ind og udnytter den stærke infrastruktur, og med forskellige nye værktøjer, til dataopsamling og dataanalyse, vil vi med stor sandsynlighed blive vidner til en ny datadrevet udvikling af digitaliseringen.

Det er inden for områder som velfærdsteknologi, energi, transport og forsyning – men også det beslægtede område Civic Tech – digitale løsninger, der river vægge ned mellem borgerne og kommunen.

Starten

Som sagt har startskuddet netop lydt ud over Aarhus Havn. Og som noget af det første går sekretariatet nu i gang med at kortlægge allerede eksisterende løsninger og erfaringer der kan komme andre til gavn.

”Vi skal finde ud af, hvilke gode IoT-projekter, der allerede er i gang i de 16 kommuner og i Region Midtjylland, så vi danner os et samlet overblik. Vi skal finde ud af, hvilke projekter, der er mest oplagte at kunne dele på tværs af kommunerne og som vil kunne skaleres op,” siger Kim Stannov Søvsø.

Vi skal også se på, hvilke muligheder vi har for at lave fælles infrastruktur på tværs af aktørerne, f.eks. ved at implementere den nye OS2iot-plattform, som er en slags beskedfordeler, der kan modtage og viderestille data fra sensorer, uanset hvilken netværksteknologi (LoRa, Sigfox, NB-IoT, Wifi m.fl.), der anvendes. Det giver god mening, hvis vi kan gå sammen om at lave det fundament der skal til, for at vi alle i større grad kan udnytte potentialerne i f.eks. IoT-løsninger, siger Kim Stannov Søvsø.

<<<

Beskyt din investering i de næste 10 år med en Huawei Storage løsning

Hvordan er det at arbejde i en global virksomhed som Huawei?

Huawei er en fantastisk virksomhed at arbejde i. Her får jeg virkelig lov til at arbejde med det, som jeg godt kan lide, nemlig at skabe de gode relationer til kunderne og introducere de allernyeste teknologier. Det er uanset om det er Storage, Servere, Netværk, WiFi 6 eller Smart City. For os handler det om at sætte kunden i centrum og sikre, at kunden er tilfreds. Ikke kun ved salget, men også når hele løsningen er i drift. Det, som jeg sætter en ære i, er at holde det, vi lover - og mere til.

Hvad er det mest almindelige spørgsmål, du får fra kunder lige nu?

Der er desværre rigtig mange kunder, som ikke kender Huawei for vores fantastiske produkter, f.eks. Storage. Vi er på SKI aftalen 50.03, og kan tilbyde de bedste produkter til rigtig gode priser. Der er desværre en del støj omkring 5G i Danmark i dag, men vi er ledende på mange andre teknologier. Hvis man er åben over for et møde, så kan jeg fortælle, hvad vi ellers kan på de områder, som især kommunerne kan få glæde af. Vi har allerede nogle kunder på det offentlige marked pt., og de er alle super tilfredse. Det eneste, vi ønsker, er at kunderne giver os en chance for at blive hørt. Selvom der desværre er mange, som kigger skævt til Kina, er der mange ting, som vi kan inspireres af. Vi kan tage de ting, som giver mening, blive inspireret og måske bruge dem i Danmark.

“ Der er brug for fremtidsikre investeringer i det offentlige – ikke bare lappe hullerne!

Suleyman Yucel, Sales Director
Huawei Enterprise Denmark

Hvorfor er det offentlige et fokus for dig?

Det offentlige er helt klart det sværeste marked at arbejde med, men samtidig også et marked, hvor teknologien og brug for nytænkning er størst. Jeg har arbejdet med offentlige kunder i mange år, og jeg nyder det. Især kommuner, som ikke er bange for ny teknologi, nye partnerskaber, og for at prøve noget nyt. F.eks. vores nye Dorado V6 All Flash Storage Array.

Hvordan ligger Dorado V6 i forhold til andre?

Uanset hvordan du ser på det, er Dorado V6 optimeret til maksimal sikkerhed og ydeevne. For eksempel ændrede vi diskfaktoren og indsatte dobbelte bagplaner oven på hinanden, hvilket betyder, at vi kan placere 36 diske på 2 rack-enheder. Med andre ord: op til 2 petabyte beskyttede data og med en datareduktion på 5:1 op til 10 petabyte data ved 2U (med fremtidige 61 TB diske). Dette med maksimal ydelse: genopbygning af operationer tager maksimalt 15 minutter pr. terabyte ved en systembelastning på 70 procent.

Vil du hører mere om vores løsninger? Kontakt Suleyman på suleyman.yucel@huawei.com eller besøg <http://e.huawei.com>

KITA er lige på trapperne med ny hjemmeside

Foreningens medlemmer kan glæde sig til helt ny platform hvor mulighederne for at samarbejde på tværs er i fokus. Den nye hjemmeside lanceres inden for ganske kort tid og alle brugere modtager direkte besked.

Skab fællesskaber præcis som du ønsker

Foreningens nye hjemmeside er skabt med fællesskab og samarbejde for øje. Du kan som medlem skabe de fællesskaber du ønsker. Det giver mulighed for at dele dokumenter, debatterer og koordinere med andre medlemmer. Grupper og indholdet heri kan være åbne for alle medlemmer, eller kun for inviterede.

Du beholder din bruger

Din bruger flyttes over på det nye site, men du skal oprette en ny adgangskode. Når du første gang logger på sitet er det bare med at gå på opdagelse og skabe de fællesskaber som giver mening for dig.

Sæt
kryds i
kalenderen

KITA Generalforsamling og Temadag 2021

Den 6. og 7. maj 2021 er det igen tid til KITAs Generalforsamling og Temadag.

Foreningens vedtægter foreskriver at Generalforsamling skal afholdes i årets første kvartal, men bestyrelsen har, af hensyn til Covid19, valgt at udsætte arrangementet.

Vi håber på at det bliver muligt at samles fysisk, men arbejder også på en virtuel løsning som sikrer bedst muligt udbytte af dagene.

Der er endnu ikke åbnet for tilmeldingen, da det endnu er for usikkert at vælge om man skal tilmelde sig med fysisk eller virtuelt deltagelse. Men sæt gerne et stort kryds i kalenderen.

Programmet offentliggøres på hjemmesiden i den nærmeste fremtid.

Vi sender besked ud så snart der åbnes for tilmeldingen.

«««

Officeren i Silkeborgs IT 50 år

Henrik Willumsen skiftede F-16 fly ud med IT, og i dag er han IT- og digitaliseringschef i Silkeborg Kommune. Han har fejret sin 50 års-fødselsdag kort før jul.

Siden den første arbejdsdag i 2007, hvor fire kommuner blev til én, har Henrik Willumsen været IT- og digitaliseringschef i Silkeborg Kommune. Hans første opgaver var at forene fire IT-afdelinger til én.

- De første år var kendetegnet af stor turbulens i den almindelige IT-drift. Det var en tid, hvor der var alt for mange nedbrud. Så det handlede om at konsolidere IT-driften. I Silkeborg Kommune er der godt 7.000 medarbejdere og flere end 300 IT-systemer. Så der er nok at holde styr på.

Fra jagerfly til IT

Henrik Willumsen indledte sin karriere i Forsvaret. I 1988 startede han som konstabelev i Flyvevåbnet og fik sidenhen papir på, at han var elektronikmekaniker. Efter det var Henrik Willumsen sikker på, at han skulle ad officersvejen, så han startede på Flyvevåbnets officersskole i 1995 og blev i 1997 færdig som teknisk officer.

Det var her han skiftede fra vedligehold af jagerfly ud med IT og fik i Forsvarets Informatiktjeneste ansvaret for at opbygge en fælles IT-struktur for Forsvaret. Efter den opgave skulle han have været tilbage på officersskolen og fortsætte officerskarrieren, men en ny IT-opgave fristede ham.

Nu var Forsvarets Informatiktjeneste blevet til Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste, og her traf han den afgørende beslutning nummer to og sagde ja til at samle og udvikle IT hos 130 myndigheder under Forsvarsministeriet. Og herefter landede han i Silkeborg Kommune.

Fritid med karate og blomster

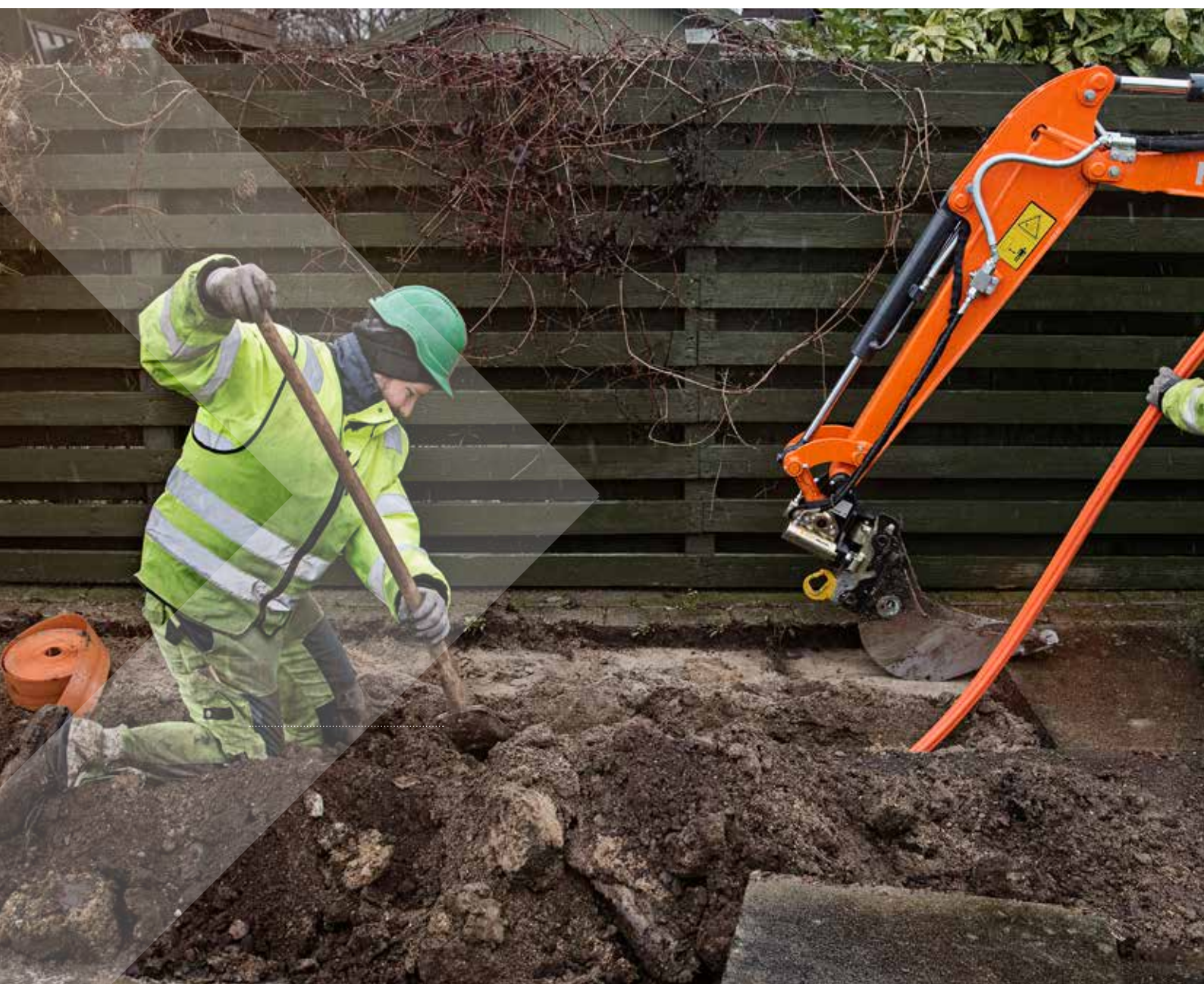
Henrik Willumsens fritid er præget af både action og fordybelse. Han kan godt lide at fotografere, selvom det ikke bliver til så mange billeder, som han godt kunne tænke sig.

Han er også god for et halvmaraton. For omkring fem år siden begyndte Henrik Willumsen at dyrke karate, inspireret af sin datter Simones fascination af kampsporten. I dag har han det sorte bælte i Shotokan-karate.

«««

Vejdirektoratet støtter Slagelse Kommunes afgørelse i fiberkrigen

Transport- og boligminister Benny Engelbrecht (S) støtter Slagelse Kommunes afgørelse i fiberkrigen mellem TDC Net og Fibia.

Transport- og Boligministeriet støtter Slagelse Kommune i afgørelse om ligelig fordeling af graveudgifter. En afgørelse, som TDC Net ikke er tilfreds med. Kommunen traf afgørelsen den 28. april 2020 efter et længerevarende forløb mellem de to konkurrenter, der ikke kunne enes om, hvordan graveudgifterne til fiberudrulning skulle fordeles. Denne konflikt endte med, at kommunen med vejloven i hånden traf afgørelsen om, at Fibia og TDC Net skulle deles om graveudgifterne på de strækninger, hvor begge selskaber gravede fiber ned og der var én gravetilladelse. TDC Net standsede efter kommunens afgørelse i foråret al udrulning af fiber i Slagelse Kommune med et argument om, at der ikke var "udstedt nok gravetilladelser" og at kommunens afgørelse om "fifty-fifty fordeling tilgodeså Fibia".

TDC Net klagede efterfølgende til Vejdirektoratet over kommunens afgørelse.

3.500 kunder i Slagelse Kommune, der dengang så frem til at få fiber som led i TDC Nets udrulning, blev ladt i stikken.

Slagelse Kommune gjorde herefter det, at den sendte sin afgørelse op i systemet for at få Vejdirektoratet til at vurdere, om kommunen i den konkrete sag havde fortolket vejloven korrekt. Vejdirektoratet sendte afgørelsen videre til ministeriet og det er den afgørelse, der nu er truffet kort før jul.

Afviser klagesagen

Ministeriet er meget entydigt i sin afgørelse. For det første afviser ministeriet at behandle TDC Nets klagesag over kommunens afgørelse.

Vejdirektoratet skriver om klagesagen:

"Vejdirektoratet har grundet de konkrete omstændigheder i sagen valgt at udtale sig om vejlovens bestemmelser om gravetilladelser, og hvilke hensyn vejmyndigheden lovligt kan varetage."

"Vejdirektoratet afviser at behandle klagen, da Vejdirektoratet vurderer, at Slagelse Kommune ikke har truffet en forvaltningsretlig afgørelse. Efter Vejdirektoratets vurdering er der tale om en tilkendegivelse af hvilke vilkår, som kommunen kan forventes at stille i en gravetilladelse i forbindelse med udvidelse af fibernet i kommunen,"

Kommunens afgørelse om fordeling af udgifter

Den anden del af afgørelsen handler om Slagelse Kommunes beslutning om ligelig fordeling af graveudgifterne.

Transport- og Boligministeriet skriver:

"Slagelse Kommune har igennem en længere periode været i dialog med TDC og Fibia, idet kommunen ønsker, at der sker samgravning mellem fiberoperatørerne i forbindelse

med den planlagte udrulning af fibernet i kommunen.

Det har været afdækket, at parterne skulle grave i samme områder inden for samme tidsperiode. Der er bl.a. afholdt møde den 31. marts 2020 med deltagelse af begge aktører, samt møde den 27. april mellem kommunen og TDC.

Fibia og TDC har ikke kunnet blive enige om fordelingen af graveudgifter, herunder om at bringe Teleindustriens aftale om sam- og fællesgravningsprincipper i anvendelse. Både TDC og Fibia har derefter anmodet vejmyndigheden om at tage stilling til fordeling af graveudgifterne".

"Det fremgår bl.a., at "Slagelse Kommune vurderer, at to aktørers ledninger/trækrør kan etableres i en graverende på 30 cm i bredden og op til 60 cm i dybden, og vurderer derfor at det er mest rimeligt, at udgifterne deles ligeligt parterne imellem. Er der behov for en yderligere udvidelse af graverenden, pga. yderligere kapacitetsbehov fra samgravningsparten, betaler denne de ekstra udgifter forbundet med dette, i tillæg til den oprindelige graveudgift. De dokumenterede udgifter for udført gravearbejde sendes til samgravningspart efter endt arbejde."

Skriver Transport- og boligministeriet til parterne.

Slagelse Kommune synes det er gode nyheder.

"Det er glædeligt, at jeg kan informere om afgørelser vedrørende vores tvistsag. Vi har handlet rigtigt i den konkrete sag," siger afdelingsleder Christian Schou Rasmussen, Natur, Vej og Trafik, Slagelse Kommune.

Ministeriet har støttet Slagelse Kommunes krav om samgravning og har overfor TDC Nets A/S afvist at behandle klagen.

Og med hensyn til fordeling af udgifter til gravearbejde, finder Transport- og Boligministeriet ikke grundlag for at tilsidesætte Slagelse Kommunes afgørelse af 1. maj 2020. Afgørelsen er ikke kun en god nyhed for Slagelse Kommune, det er en god nyhed for alle landets kommuner, at der kun skal udstedes én gravetilladelse pr. strækning, selv om der er flere, der skal grave. Det betyder, at kommunen kan bruge vejloven til at undgå, at de samme strækninger graves op flere gange i forskudte tidsrum.

«««

TDC
Net

TDC Net skriver til Magasinet KITA

"Vi kan bekræfte, at vi har modtaget afgørelsen i sagen. Vi vil nu bruge den kommende tid på at gå den igennem. Derudover arbejder vi ufortrødent videre på at rulle fiber ud til flest mulige danskere til gavn for både kommuner, borgere og virksomheder," siger Christian Duer, Executive Vice President, TDC NET.

TDC Net har ikke yderligere kommentarer for nuværende.

Afgørelsen er ikke kun en god nyhed for Slagelse Kommune, det er en god nyhed for alle landets kommuner, at der kun skal udstedes én gravetilladelse pr. strækning, selv om der er flere, der skal grave. Det betyder, at kommunen kan bruge vejloven til at undgå, at de samme strækninger graves op flere gange i forskudte tidsrum.

Cloudservices

Hardware

Internetforbindelser

CORONAPANDEMIEN HAR FORANDRET VORES ARBEJDSLIV!

Behovet for en fleksibel og digital arbejdsplads er større end nogensinde før.

I SKI står vi klar med vejledning om indkøb på SKI's it-aftaler, så kommunens medarbejdere har de bedste forudsætninger for at møde på arbejde hjemme i stuen.

Vil du høre mere, så kontakt os.

Kontakt

Arne Sahlberg
Chefkonsulent
T - 22 59 25 07
E - asa@ski.dk

Lars Grellck
Chefkonsulent
T - 23 43 55 75
E - lgr@ski.dk

Leon Johansen
It-forretningsudvikler
T - 40 60 70 50
E - lkj@ski.dk

Tinna Krogh-Andersen
Chefkonsulent
T - 51 17 42 25
E - tka@ski.dk